

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 29 sierpnia 2006 roku skierowanym do Sądu Okręgowego w Łodzi przeciwko **S. Ś. (1) A. M. (1) i M. M. (1)**, działając poprzez profesjonalnego pełnomocnika, **wnieśli o** zasądzenie od pozwanego:

- **na rzecz obojga powodów kwoty 292.251,90 zł** z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:
  - od kwoty 31.000 zł od dnia 30.08.2003r do dnia zapłaty,
  - od kwoty 205.000 zł od dnia 18.09.2003r do dnia zapłaty,
  - od kwoty 35.200 zł od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
  - od kwoty 21.051,90 zł od dnia 1.12.2003r do dnia zapłaty,
- **na rzecz powoda A. M. (1) kwoty 70.000 zł** z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- **na rzecz powódki M. M. (1) kwoty 70.000 zł** z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- **na rzecz powoda A. M. (1) kwoty 3.300 zł** tytułem zwrotu kosztów leczenia z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,
- **na rzecz powódki M. M. (1) kwoty 3.300 zł** tytułem zwrotu kosztów leczenia z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podnieśli, iż w związku z podstępym działaniem pozwanego dokonali niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem w postaci łodzi B. i nieruchomości. A mianowicie w dniu 17.09.2003r zbyli na rzecz pozwanego nieruchomość położoną w Ł. przy ul. (...) i ponieśli w związku z tym szkodę w wysokości 205.000 zł, ponieważ nieruchomość warta była 300.000 zł, a otrzymali za nią od pozwanego w formie spłaty kredytu w banku jedynie kwotę 95.000 zł. Natomiast przy sprzedaży łodzi B. ponieśli szkodę w kwocie 31.000 zł, gdyż łódź warta była 55.000 zł, a pozwany przekazał im za nią kwotę 24.000 zł. Pozwany zabrał im również bezprawnie w dniu 4.12.2003r szereg ruchomości znajdujących się na nieruchomości położonej przy ul. (...) o łącznej wartości 35.200 zł. Nadto pozwany wyłudził od nich wykonanie pewnych robót na powołanej wyżej nieruchomości, których wartość wyniosła 21.051,90 zł. W stosunku do pozwanego przed Sądem Rejonowym w Łowiczu toczą się dwie sprawy karne: II K 297/05 o czyn z art. 286 k.k. polegający na doprowadzeniu powodów do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci łodzi B. i nieruchomości przy u. P. w Ł. oraz II K 107/04 o czyn z art. 284 k.k. polegający na kradzieży rzeczy ruchomych. W związku z działaniami pozwanego powodowie doznali również uszczerbku na zdrowiu psychicznym, pozostają pod stałą opieką psychiatryczną, są niezdolni do pracy i wymagają leczenia. Od miesiąca grudnia 2003r miesięczny koszt leczenia każdego z powodów wynosi około 100 zł. Uzasadnia to zarówno żądanie zadośćuczynienia jak i odszkodowania.

(pozew – k. 2-5)

Odpis pozwu doręczony został pozwanemu w dniu 17 października 2006 roku (dowód doręczenia – k. 95).

Pozwany S. Ś. (2), reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o oddalenie powództwa.

(stanowisko procesowe pozwanego – k. 109)

W odpowiedzi na pozew złożonej w dniu 2 lipca 2007 r pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów na jego rzecz kosztów procesu według spisu kosztów, a w przypadku niezłożenia takiego spisu – według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany zaprzeczył, aby powodowie ponieśli szkodę w związku ze zbyciem na jego rzecz łodzi i nieruchomości. Wskazał, iż cenę sprzedaży łodzi ustalili sami powodowie, którzy byli wówczas w trudnej sytuacji materialnej, byli zadłużeni i pilnie potrzebowali pieniędzy na spłatę wierzycieli. Pozwany wskazał też, że powodowie podejmowali działania mające na celu sprzedaż nieruchomości, ale nie było chętnych do jej zakupu. Nieruchomość ta była obciążona hipotekami, a jej wartość przez organ podatkowy określana była na kwotę 140.000 zł. Powodowie byli skłonni znacznie obniżyć cenę sprzedaży nieruchomości, byleby dokonać jej zbycia. W tej sytuacji propozycja pozwanego nabycia nieruchomości za kwotę 130.000 zł była propozycją atrakcyjną i powodowie ją przyjęli. Powodowie otrzymali zaliczkę w kwocie 30.000 zł, a reszta ceny sprzedaży przelana została na konto powodów w celu pokrycia obciążającego ich kredytu bankowego. Co do zaboru nieruchomości pozwany wskazał, że nieruchomość została mu wydana we wrześniu 2004r wraz z rzeczami ruchomymi znajdującymi się na jej terenie. Za ruchomości te zapłacił powodom kwotę 5.500 zł. Pozwany wskazał również, iż nie można nazwać wyłudzeniem inwestowania we własną nieruchomość.

(odpowiedź na pozew – k. 197-201)

W piśmie procesowym z dnia 12 marca 2012 roku powodowie A. M. (1) i M. M. (1) rozszerzyli żądanie pozwu o kwotę 34.546,00 zł w zakresie odszkodowania i po tej modyfikacji wnieśli o zasądzenie od pozwanego solidarnie na ich rzecz **kwoty 326.797,90 zł** z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:

- od kwoty 31.000 zł od dnia 30.08.2003r do dnia zapłaty,
- od kwoty 239.546 zł od dnia 18.09.2003r do dnia zapłaty,
- od kwoty 35.200 zł od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- od kwoty 21.051,90 zł od dnia 1.12.2003r do dnia zapłaty.

Pozostałe żądania pozwu pozostały bez zmian.

(pismo procesowe z rozszerzeniem powództwa – k. 650-651)

W piśmie procesowym z dnia 14 stycznia 2013 roku powodowie A. M. (1) i M. M. (1) sprecyzowali żądanie pozwu w ten sposób, że wnieśli o zasądzenie od pozwanego S. Ś. (2):

- **solidarnie na rzecz M. i A. małżonków M. kwoty 326.797,90 zł** z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:
  - od kwoty 31.000 zł od dnia 30.08.2003r do dnia zapłaty,
  - od kwoty 239.546 zł od dnia 18.09.2003r do dnia zapłaty,
  - od kwoty 35.200 zł od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
  - od kwoty 21.051,90 zł od dnia 1.12.2003r do dnia zapłaty,
- **na rzecz powódki M. M. (1) kwoty 70.000 zł** z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,

- **na rzecz powoda A. M. (1) kwoty 70.000 zł** z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- **na rzecz powódki M. M. (1) kwoty 3.300 zł** tytułem zwrotu kosztów leczenia z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,
- **na rzecz powoda A. M. (1) kwoty 3.300 zł** tytułem zwrotu kosztów leczenia z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,
- **solidarnie na rzecz powodów kosztów procesu**, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 14.829,26 zł (według złożonego zestawienia), ewentualnie zasądzenie tych kosztów w częściach równych na rzecz powodów.

Ewentualnie - w przypadku uznania przez sąd braku podstaw do solidarnego zasądzenia kwoty odszkodowania – **powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego:**

- **na rzecz powódki M. M. (1) kwoty 163.398,95 zł** z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:

- od kwoty 15.500 zł od dnia 30.08.2003r do dnia zapłaty,
- od kwoty 119.773 zł od dnia 18.09.2003r do dnia zapłaty,
- od kwoty 17.600 zł od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- od kwoty 10.525.95 zł od dnia 1.12.2003r do dnia zapłaty;

- **na rzecz powoda A. M. (1) kwoty 163.398,95 zł** z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:

- od kwoty 15.500 zł od dnia 30.08.2003r do dnia zapłaty,
- od kwoty 119.773 zł od dnia 18.09.2003r do dnia zapłaty,
- od kwoty 17.600 zł od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- od kwoty 10.525.95 zł od dnia 1.12.2003r do dnia zapłaty.

(pismo procesowe precyzujące powództwo – k. 815-816)

W piśmie procesowym z dnia 2 maja 2013 roku powodowie A. M. (1) i M. M. (1) zmodyfikowali żądanie pozwu w zakresie odszkodowania w ten sposób, że wnieśli o **zasądzenie od pozwanego S. Ś. (3) na rzecz M. M. (1) i A. M. (1) kwoty 326.278.69 zł** z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:

- od kwoty 270.026,79 zł od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- od kwoty 35.200 zł od dnia 13.01.2004r do dnia zapłaty,
- od kwoty 21.051,90 zł od dnia 1.12.2003r do dnia zapłaty.

Powodowie cofnęli powództwo w zakresie kwoty 519,21 zł (kwota należności głównej).

Pozostałe żądania pozwu nie uległy zmianie, w tym żądanie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według złożonego zestawienia.

Na wypadek uznania przez sąd braku podstaw do łącznego zasądzenia kwoty odszkodowania na rzecz obojga powodów – **powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 326.278.69 zł** z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:

- od kwoty 270.026,79 zł od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- od kwoty 35.200 zł od dnia 13.01.2004r do dnia zapłaty,
- od kwoty 21.051,90 zł od dnia 1.12.2003r do dnia zapłaty.

(pismo procesowe modyfikujące powództwo – k. 1075-1077, 1080)

Pozwany wyraził zgodę na cofnięcie powództwa w zakresie kwoty 519,21 zł (stanowisko procesowe pozwanego – k. 1250).

W piśmie procesowym z dnia 20 maja 2013 roku powodowie cofnęli powództwo w zakresie żądania odsetek ustawowych od kwoty 205.000 zł liczonych za okres od dnia 18.09.2003r do dnia 4.12.2003r oraz od kwoty 31.000 zł liczonych za okres od dnia 30.08.2003r do dnia 4.12.2003r.

(pismo procesowe – k. 1276)

W piśmie procesowym z dnia 17 czerwca 2013 roku powodowie kolejny raz zmodyfikowali żądanie pozwu w ten sposób, że wnieśli o zasądzenie od pozwanego S. Ś. (2):

- **na rzecz powodów M. M. (1) i A. M. (1) kwoty 326.278,69 zł** z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:
  - od kwoty 291.078,69 zł od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
  - od kwoty 35.200 zł od dnia 13.01.2004r do dnia zapłaty,
- **na rzecz powódki M. M. (1) kwoty 70.000 zł** z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- **na rzecz powoda A. M. (1) kwoty 70.000 zł** z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- **na rzecz powódki M. M. (1) kwoty 3.300 zł** tytułem zwrotu kosztów leczenia z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,
- **na rzecz powoda A. M. (1) kwoty 3.300 zł** tytułem zwrotu kosztów leczenia z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,
- **na rzecz obojga powodów kosztów procesu**, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 14.829,26 zł (według złożonego zestawienia).

Na wypadek uznania przez sąd braku podstaw do łącznego zasądzenia kwoty odszkodowania na rzecz obojga powodów – **powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 326.278.69 zł** z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:

- od kwoty 291.078,69 zł od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- od kwoty 35.200 zł od dnia 13.01.2004r do dnia zapłaty.

Równocześnie powodowie cofnęli powództwo w zakresie żądania odsetek ustawowych:

- od kwoty 31.000 zł za okres od dnia 30.08.2003r do dnia 4.12.2003r,
- od kwoty 239.0026,79 zł za okres od dnia 18.09.2003r do dnia 4.12.2003r,
- od kwoty 21.951,90 zł za okres od dnia 1.12.2003r do dnia 4.12.2003r,
- od kwoty 35.200 zł za okres od dnia 5.12.2003r do dnia 12.01.2004r.

(pismo procesowe zawierające modyfikację powództwa – k. 1403-1405)

Pozwany S. Ś. (2) wyraził zgodę na cofnięcie powództwa w zakresie odsetek ustawowych określonych w piśmie procesowym powodów z dnia 17.06.2013r (stanowisko procesowe pozwanego – rozprawa z dnia 13.03.2014r 00:06:11 k. 1555).

W piśmie procesowym z dnia 25 marca 2014r pozwany S. Ś. (2) wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, iż powodowie powoływali się na nieważność czynności prawnych w postaci umów sprzedaży nieruchomości i łodzi B., odwołując się do tego, że obie te czynności zawarte zostały jedynie dla pozorów, a poza tym powodowie działali pod wpływem błędu co do tego, że pozwany wywiąże się wobec nich z obietnicy sprzedaży nieruchomości i rozliczy z uzyskanej ceny sprzedaży. Pozwany wskazał, że wobec uznania go winnym popełnienia czynu z art. 286 k.k. mamy do czynienia z podstępem, co czyni zawarte umowy sprzedaży nieważnymi. Na pozwanego nie przeszła zatem nigdy własność nieruchomości i łodzi B., powodom zaś służą w takiej sytuacji inne roszczenia, a nie roszczenie o zwrot równowartości ceny nieruchomości i łodzi.

(pismo procesowe pozwanego – k. 1603-1607)

W piśmie procesowym z dnia 27 maja 2014 roku powodowie kolejny raz zmodyfikowali żądanie pozwu i zgłosili równocześnie żądanie alternatywne.

Powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego S. Ś. (2):

- **na rzecz powodów M. M. (1) i A. M. (1) kwoty 326.278,69 zł** z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:
  - od kwoty 291.078,69 zł od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
  - od kwoty 35.200 zł od dnia 13.01.2004r do dnia zapłaty,
- **na rzecz powódki M. M. (1) kwoty 70.000 zł** z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- **na rzecz powoda A. M. (1) kwoty 70.000 zł** z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- **na rzecz powódki M. M. (1) kwoty 3.300 zł** tytułem zwrotu kosztów leczenia z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,
- **na rzecz powoda A. M. (1) kwoty 3.300 zł** tytułem zwrotu kosztów leczenia z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,
- **na rzecz obojga powodów kosztów procesu**, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 14.829,26 zł (według złożonego zestawienia).

Na wypadek nieuwzględnienia przez sąd powyższego stanowiska powodowie wniosli o:

- ustalenie, że czynność prawna - notarialna umowa przedwstępna sprzedaży Rep. A nr 1744/2003 z dnia 4.09.2003r nieruchomości składającej się z działek o nr (...) o łącznym obszarze (...) kw, położonej w Ł., dzielnicy K. ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Łowiczu prowadzi księgę wieczystą nr (...) (poprzedni nr kw. (...)), zawarta przez notariuszem B. B. (2) w jej Kancelarii Notarialnej w Ł. pomiędzy A. i M. małż. M. i S. Ś. (2) – jest nieważna;
- ustalenie, że czynność prawna - notarialna umowa Rep. A 1822/2003 warunkowej sprzedaży nieruchomości z dnia 11.09.2003r składającej się z działek o nr (...) o łącznym obszarze (...) kw, położonej w Ł., dzielnicy K. ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Łowiczu, prowadzi księgę wieczystą nr (...) (poprzedni nr kw. (...)) zawarta przed Notariuszem B. B. (2) w jej Kancelarii Notarialnej w Ł. pomiędzy M. i A. małż. M. i S. Ś. (2) – jest nieważna;
- ustalenie, że czynność prawna - notarialna umowa Rep. A nr 1849/2003 przeniesienia własności nieruchomości z dnia 17.09.2003r składającej się z działek o nr (...) o łącznym obszarze (...) kw, położonej w Ł., dzielnicy K. ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Łowiczu prowadzi księgę wieczystą nr (...) (poprzedni nr kw. (...)), zawarta przez notariuszem B. B. (2) w jej Kancelarii Notarialnej w Ł. pomiędzy A. i M. małż. M. i S. Ś. (2) – jest nieważna;
- ustalenie, że czynność prawna - pisemna umowa kupna-sprzedaży z dnia 29.08.2003r Ł. typu (...) 660 nazwa (...) o nr rej. (...), rok produkcji 1997, nr silnika (...) wraz z przyczepą podłodziową o nr rej. (...), nr nadwozia (...) wraz z wyposażeniem podstawowym, zawarta pomiędzy M. i A. małż. M. a S. Ś. (2) jest nieważna;
- nakazanie S. Ś. (2) wydanie M. M. (1) i A. M. (1) nieruchomości składającej się z działek o nr nr (...), (...), (...), (...), o łącznym obszarze (...) kw, położonej w Ł., dzielnicy K. ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Łowiczu prowadzi księgę wieczystą nr (...);
- nakazanie S. Ś. (2) wydanie M. M. (1) i A. M. (1) łodzi typu (...) nazwa (...) nr rej. (...), rok produkcji 1997, nr silnika (...) wraz z przyczepą podłodziową nr. rej. (...), nr nadwozia (...) z wyposażeniem;
- zasądzenie od S. Ś. (2) na rzecz M. M. (1) i A. M. (1) kwoty 35.200,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13.01.2004r do dnia zapłaty;
- zasądzenie od S. Ś. (2) na rzecz M. M. (1) i A. M. (1) kwoty 240.000,00 zł tytułem wynagrodzenia za korzystanie przez pozwanego z nieruchomości w Ł., D. K. ul. (...), nr kw. (...) Sądu Rejonowego w Łowiczu z ustawowymi odsetkami od dnia wpływu niniejszego pisma do sądu do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów M. M. (1) i A. M. (1) kwoty 25.920,00 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z łodzi typu B. 660 z ustawowymi odsetkami od daty wpływu niniejszego pisma do sądu do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki M. M. (1) kwoty 70.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda A. M. (1) kwoty 70.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki M. M. (1) kwoty 3.300,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda A. M. (1) kwoty 3.300,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz M. M. (1) i A. M. (1) kwoty 60.358,69 zł tytułem naprawienia szkody z powodu pogorszenia stanu nieruchomości w Ł. przy ul. (...);

- zasądzenie od pozwanego na rzecz M. M. (1) i A. M. (1) zwrotu wszystkich kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego – jak w piśmie z dnia 19.01.2013r.

(pismo procesowe powodów modyfikujące żądanie pozwu i zawierające powództwo alternatywne – k. 1623-1637)

W piśmie procesowym z dnia 13 września 2014 roku powodowie ostatecznie zmodyfikowali powództwo na następujące:

Powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego S. Ś. (2):

- **na rzecz M. M. (1) i A. M. (1) kwoty 326.278,69 zł** z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami licznymi w następujący sposób:
  - od kwoty 291.078,69 zł od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
  - od kwoty 35.200 zł od dnia 13.01.2004r do dnia zapłaty,
- **na rzecz M. M. (1) kwoty 70.000 zł** z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- **na rzecz A. M. (1) kwoty 70.000 zł** z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,
- **na rzecz M. M. (1) kwoty 3.300 zł** tytułem zwrotu kosztów leczenia z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,
- **na rzecz A. M. (1) kwoty 3.300 zł** tytułem zwrotu kosztów leczenia z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,
- **na rzecz obojga powodów kosztów procesu**, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 14.829,26 zł (według złożonego zestawienia).

Na wypadek nieuwzględnienia przez sąd powyższego stanowiska powodowie zgłosili roszczenie ewentualne o:

- ustalenie, że czynność prawna - notarialna umowa przedwstępna sprzedaży Rep. A nr 1744/2003 z dnia 4.09.2003r nieruchomości składającej się z działek o nr (...) o łącznym obszarze (...) kw, położonej w Ł., dzielnicy K. ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Łowiczu prowadzi księgę wieczystą nr (...) (poprzedni nr kw. (...)), zawarta przez notariuszem B. B. (2) w jej Kancelarii Notarialnej w Ł. pomiędzy A. i M. małż. M. i S. Ś. (2) – jest nieważna;
- ustalenie, że czynność prawna - notarialna umowa Rep. A 1822/2003 warunkowej sprzedaży nieruchomości z dnia 11.09.2003r składającej się z działek o nr (...) o łącznym obszarze (...) kw, położonej w Ł., dzielnicy K. ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Łowiczu, prowadzi księgę wieczystą nr (...) (poprzedni nr kw. (...)) zawarta przed Notariuszem B. B. (2) w jej Kancelarii Notarialnej w Ł. pomiędzy M. i A. małż. M. i S. Ś. (2) – jest nieważna;
- ustalenie, że czynność prawna - notarialna umowa Rep. A nr 1849/2003 przeniesienia własności nieruchomości z dnia 17.09.2003r składającej się z działek o nr (...) o łącznym obszarze (...) kw, położonej w Ł., dzielnicy K. ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Łowiczu prowadzi księgę wieczystą nr (...) (poprzedni nr kw. (...)), zawarta przez notariuszem B. B. (2) w jej Kancelarii Notarialnej w Ł. pomiędzy A. i M. małż. M. i S. Ś. (2) – jest nieważna;
- ustalenie, że czynność prawna - pisemna umowa kupna-sprzedaży z dnia 29.08.2003r Ł. typu (...) 660 nazwa (...) o nr rej. (...), rok produkcji 1997, nr silnika (...) wraz z przyczepą podłodziową o nr rej. (...), nr nadwozia (...) wraz z wyposażeniem podstawowym, zawarta pomiędzy M. i A. małż. M. a S. Ś. (2) – jest nieważna;

- nakazanie S. Ś. (2) wydanie M. M. (1) i A. M. (1) nieruchomości składającej się z działek gruntu o nr nr (...), (...), (...), (...), o łącznym obszarze (...) kw, położonej w Ł., dzielnicy K. ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Łowiczu prowadzi księgę wieczystą nr (...);
- nakazanie S. Ś. (2) wydanie M. M. (1) i A. M. (1) łodzi typu (...) nazwa (...) nr rej. (...), rok produkcji 1997, nr silnika (...) wraz z przyczepą podłodziową nr. rej. (...), nr nadwozia (...) z wyposażeniem;
- zasądzenie od S. Ś. (2) na rzecz M. M. (1) i A. M. (1) kwoty 240.000,00 zł tytułem wynagrodzenia za korzystanie przez pozwanego z nieruchomości w Ł., D. K. ul. (...), nr kw. (...) Sądu Rejonowego w Łowiczu z ustawowymi odsetkami od dnia wpływu do sądu pisma z dnia 27.05.2014r do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów M. M. (1) i A. M. (1) kwoty 25.920,00 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z łodzi typu B. 660 z ustawowymi odsetkami od dnia wpływu do sądu pisma z dnia 27.05.2014r do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów M. M. (1) i A. M. (1) kwoty 60.358,69 zł tytułem naprawienia szkody z powodu pogorszenia stanu nieruchomości w Ł. przy ul. (...) z ustawowymi odsetkami od dnia wpływu do sądu pisma z dnia 27.05.2014r do dnia zapłaty;
- zasądzenie od S. Ś. (2) na rzecz M. M. (1) i A. M. (1) kwoty 35.200,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13.01.2004r do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki M. M. (1) kwoty 70.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda A. M. (1) kwoty 70.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki M. M. (1) kwoty 3.300,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda A. M. (1) kwoty 3.300,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz M. M. (1) i A. M. (1) kwoty 60.358,69 zł tytułem naprawienia szkody z powodu pogorszenia stanu nieruchomości w Ł. przy ul. (...);
- zasądzenie od pozwanego na rzecz M. M. (1) i A. M. (1) zwrotu wszystkich kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według spisu kosztów złożonego na rozprawie.

(pismo procesowe powodów modyfikujące żądanie pozwu i zawierające żądanie ewentualne – k. 1671-1675)

Na rozprawie w dniu 12 marca 2015r powodowie, reprezentowani przez pełnomocnika, podtrzymali swoje stanowisko wyrażone w piśmie procesowym z dnia 13 września 2014r i wniesli o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według złożonego zestawienia.

(stanowisko procesowe powodów – rozprawa 01:21:59-01:31:22 k. 1756v)

Pozwany, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosł o oddalenie tak sprecyzowanego powództwa oraz zasądzenie od powodów kosztów procesu według norm przepisanych.

(stanowisko procesowe pozwanego – rozprawa 01:31:22-01:37:35 k. 1756)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. M. (1) i M. M. (1) pozostają w związku małżeńskim od dnia 12 stycznia 1974 roku.

(odpis skrócony aktu stanu cywilnego – k. 818)

M. i A. małżonkowie M. byli znajomymi, znali się od wielu lat. A. M. (1) od wielu lat prowadził działalność gospodarczą firmę (...), w której zajmował się m.in. produkcją drewnianych karniszy.

(zeznania pozwanego S. Ś. – k. 160v-161,171-173)

Firma powoda bardzo dobrze prosperowała, zatrudniając w najlepszym okresie funkcjonowania 140 pracowników.

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12 marca 2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756, zeznania świadka A. F. – k. 1379-1383, zeznania świadka Z. M. – k. 1491-1492)

Od lat połowy lat 90-tych pozwany utrzymywał dobre stosunki towarzyskie z powodami, przyjeżdżał do nich na działkę na M., uczestniczył w uroczystościach rodzinnych małż. M., jak wesele syna czy chrzciny wnuczka. Pozwany odbierał również z firmy powoda odpady produkcyjne (trociny), które wykorzystywał u siebie do palenia w piecu.

Pozwany przez kilka lat był radnym miejskim w Ł., w roku 2002 kandydował też na burmistrza Ł..

(zeznania pozwanego S. Ś. – k. 171-173, zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12 marca 2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110)

Małżonkowie M. dla swoich potrzeb kupili nową łódź motorową typu B. 660 za kwotę około 100.000 zł łącznie z silnikiem 200 KM firmy (...). (...) została wyprodukowana w 1997 roku. Całość przewożona była przy pomocy przyczepy podłodziowej.

(niesporne)

Od początku lat dwutysięcznych A. M. (1) zaczął mieć trudności ze sprzedażą swoich wyrobów. Nastąpiło wówczas załamanie tzw. rynku wschodniego, na którym powód sprzedawał swoje wyroby. W związku z tym powód znacznie zmniejszył zatrudnienie w firmie do 20-25 osób. A. M. (1) miał zadłużenie w ZUS, urzędzie skarbowym, Urzędzie Miejskim, a także wobec pracowników.

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12 marca 2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756, zeznania świadka D. N. – k. 226v-227, zeznania świadka Z. M. – k. 1491-1492)

W celu spłaty różnych zadłużeń powód sprzedał działkę w C. oraz działkę w Ł. przy ul. (...). Działania te nie spowodowały jednak wyjścia z zadłużenia.

(zeznania świadka A. F. – k. 227v-228)

A. M. (1) zwrócił się do pozwanego o pomoc w wyprowadzeniu firmy z problemów finansowych.

(zeznania pozwanego S. Ś. – k. 160v-161)

Aby wyjść z kłopotów finansowych A. M. (1) wraz z żoną postanowili sprzedać (...) oraz działkę z rozpoczętą budową przy ul. (...) w Ł.. Co do nieruchomości małżonkowie planowali sprzedać ją za cenę 300.000 – 350.000 zł.

Przedmiotowa nieruchomość była wyceniana w kwietniu 2002r dla potrzeb zabezpieczenia kredytu bankowego i wówczas rzeczoznawca majątkowy wycenił jej wartość na kwotę 268.600 zł.

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110, operat szacunkowy – k. 67-80)

Nieruchomość ta miała charakter nieruchomości rezydencjonalnej, była w pełni uzbrojona, składająca się z działek o nr (...) o łącznej powierzchni 4224 m², dla której w Sądzie Rejonowym w Łowiczu prowadzona była księga wieczysta Kw nr (...). Na nieruchomości rozpoczęta była inwestycja w postaci budowy domu mieszkalnego oraz budynku garażowo - gospodarczego. Wykonane było murowane ogrodzenie nieruchomości, przy czym od strony frontowej było to ogrodzenie z metalowymi przesłami. Budynek mieszkalny miał posiadać powierzchnię 518,8 m², natomiast budynek gospodarczy w postaci kotłowni i basenu miał mieć powierzchnię 337 m², przy czym projektowana powierzchnia lustra wody - 50 m².

Nieruchomość obciążona była hipoteką umowna na rzecz banku (...) SA w kwocie 100.000 zł oraz hipoteką przymusową na rzecz ZUS z tytułu zaległych składek ubezpieczeniowych w kwocie 24.753,07 zł.

Hipoteka na rzecz (...) wynikała z kredytu zaciągniętego przez A. M. (1), który ostatecznie wynosił 95.519,21 zł.

W księdze wieczystej była również wpisana hipoteka zwykła w kwocie 27.500 zł na rzecz Gminy M. Ł. z tytułu zabezpieczenia reszty ceny sprzedaży. Z zaświadczenia wydanego przez Urząd Miejski w Ł. wynikało, że cała należność na rzecz Gminy M. Ł. została uregulowana i Miasto wyraziło zgodę na wykreślenie hipoteki.

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110, zeznania powódki M. M. rozprawa z dnia 12.03.2015r 01:00:10-01:21:00 k. 1756 oraz k. 110v, opinia biegłego M. J. sporządzona w sprawie SO w Łodzi sygn. akt IV K 79/10 – koperta k. 1425, opinia ustna biegłego M. J. – rozprawa z dnia 2.06.2014r 00:36:10-01:05:29 k. 1649, odpis Kw (...) – k. 81 i 118, oświadczenie – k. 82)

Aby mogło dojść do sprzedaży przedmiotowej nieruchomości, musiały zostać spłacone wymienione hipoteki: umowna oraz przymusowa. Małżonkowie M. nie mieli na to środków.

W tym czasie S. Ś. (2) bardzo często bywał u powodów, stał się „przyjacielem rodziny”. Powód zwrócił się do pozwanego z prośbą o znalezienie kupca na nieruchomość.

S. Ś. (2) zaproponował powodom, że pożyczą im kwotę 24.000 zł, aby mogli spłacić zadłużenie wobec ZUS zabezpieczone hipoteką przymusową na nieruchomości przy ul. (...). W tym celu zaproponował im, że kupi od nich (...) za kwotę 24.000 zł i zakup ten będzie zabezpieczeniem zwrotu przez powodów kwoty wyłożonej przez niego na spłatę zadłużenia wobec ZUS. Małżonkowie M. i S. Ś. (2) umówili się, że jak powodowie sprzedadzą nieruchomość i zwrócą pozwanemu kwotę 24.000 zł, to pozwany przeniesie na nich z powrotem własność łodzi motorowej.

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110, zeznania powódki M. M. rozprawa z dnia 12.03.2015r 01:00:10-01:21:00 k. 175, zeznania świadka D. N. – k. 226v-227)

W dniu 29 sierpnia 2003 roku strony zawarły umowę sprzedaży łodzi B. 660, nazwa D., z silnikiem typu M. nr fab. (...), nr rej. (...), wraz z przyczepą podłodziową nr rej. (...), nr nadwozia (...) oraz wyposażeniem obowiązkowym. W umowie jako cenę sprzedaży strony wskazały kwotę 10.000 zł. Jednakże pozwany przekazał powodom umówioną kwotę 24.000 zł. Powodowie kwotę tę wykorzystali na spłatę zadłużenia w ZUS i po jego spłacie dokonano wykreślenia hipoteki przymusowej.

(umowa sprzedaży – k. 38, zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110, zeznania powódki M. M. rozprawa z dnia 12.03.2015r 01:00:10-01:21:00 k. 1756)

Wcześniej małżonkowie M. poprzez ogłoszenia w prasie fachowej, zwłaszcza w (...), starali się sprzedać łódź, jednakże ostatecznie odstąpili od tego zamiaru, uznając proponowane ceny za zbyt niskie.

Pozwany coraz częściej bywał w firmie powodów, nazywał siebie prezesem zarządu. Powód ufał pozwanemu, powtarzał, że pozwany im pomoże, nie oszuka ich, ponieważ jest starym znajomym.

(zeznania świadka A. F. – k. 227v-228, 1379-1383)

Powodowie cały czas szukali nabywcy na nieruchomość przy ul. (...), ponieważ zbliżał się termin spłaty kredytu na rzecz (...), który zabezpieczony był hipoteką na tej nieruchomości.

Jednego zainteresowanego nabyciem nieruchomości znalazła księgowa prowadząca rachunkowość w firmie powoda – D. N. (2). Był to pan O., który proponował za nieruchomość kwotę 260.000 zł. Powód skontaktował się z pozwanym i pytał go, czy sprzedawać nieruchomość za tę kwotę. Pozwany radził poczekać ze sprzedażą, twierdził, że proponowana kwota jest zbyt niska i znajdzie się osobę zainteresowaną kupnem za wyższą kwotę.

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110, zeznania świadka D. N. – k. 226v-227)

Pozwany twierdził, że kupnem nieruchomości zainteresowane są różne osoby, np. biskup (...), jakiś poseł, jednakże nigdy nie doszło do żadnych bliższych rozmów w sprawie nabycia tej nieruchomości. Pozwany twierdził, że potencjalni nabywcy oferują zbyt małą cenę, a były to kwoty rzędu 300.000 zł. S. Ś. (2) namawiał powodów, aby nie spieszyć się ze sprzedażą, wówczas uzyskają wyższą cenę.

(zeznania świadka G. D. – k. 1484-1488)

W pewnym momencie bank (...) postawił kredyt do natychmiastowej zapłaty. Sprzedaż nieruchomości poprzez bank w formie licytacji, spowodowałoby uzyskanie znacznie niższej ceny, zaś po zaspokojeniu banku i kosztów sprzedaży, małżonkowie M. straciliby dużo pieniędzy.

Doszło wtedy do spotkania powodów i pozwanego na terenie nieruchomości przy ul. (...) i pozwany zaproponował, że to on kupi od powodów tę nieruchomość. Pozwany miał wziąć kredyt w banku na zakup nieruchomości i kredytem tym miał spłacić dług powodów w (...) zabezpieczony hipoteką umowną. Pozwany twierdził, że w ten sposób będą mieli czas na znalezienie kupca, który zaoferuje dobrą cenę za nieruchomość.

Małżonkowie M. zgodzili się na rozwiązanie zaproponowane przez pozwanego. Strony ustaliły, że po spłacie kredytu hipotecznego i sporządzeniu aktu notarialnego, wspólnie będą w dalszym ciągu szukali kupca na działkę, a w przypadku uzyskania satysfakcjonującej ceny, pozwany sprzeda nieruchomość.

W dniu 26 sierpnia 2003r doszło między stronami do spisania przedwstępnej umowy sprzedaży bez zachowania formy aktu notarialnego, w której powodowie zobowiązali się sprzedać pozwanemu nieruchomości przy ul. (...) w Ł. za cenę 130.000 zł. W umowie wskazano, że sprzedający otrzymali od kupującego kwotę 30.000 zł w gotówce jako zaliczkę. W rzeczywistości pozwany nie przekazał powodom takiej kwoty.

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110, zeznania powódki M. M. rozprawa z dnia 12.03.2015r 01:00:10-01:21:00 k. 1756, zeznania świadka D. N. – k. 226v-227, umowa pisemna – k. 1598)

Po sprzedaży nieruchomości przez pozwanego miało dojść do rozliczenia między stronami. S. Ś. (2) miał zatrzymać dla siebie kwotę odpowiadającą 10% ceny sprzedaży nieruchomości, resztę miał oddać powodom. Małżonkowie M. mieli zaś zwrócić pozwanemu kwotę 24.000 zł oraz kwotę spłaconego kredytu na rzecz (...). Pozwany miał również przenieść na powodów własność (...).

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110)

W dniu 4 września 2003r przed notariuszem B. A. i M. małżonkowie M. oraz S. Ś. (2) zawarli przedwstępną umowę sprzedaży nieruchomości należącej do małżonków M. na zasadach wspólności ustawowej, składającej się z działek gruntu nr nr (...), (...), (...) i (...), o łącznym obszarze 4224m², położonej w Ł., dzielnica K., dla której Sąd Rejonowy w Łowiczu prowadził księgę wieczystą Kw nr (...) (położonej przy ul. (...)). Na dzień sporządzania aktu notarialnego

nieruchomość obciążona była hipoteką umowną zwykłą w kwocie 100.000 zł na rzecz (...) Banku (...) SA oraz hipoteką przymusową w kwocie 24.753,70 zł na rzecz (...) Oddział w Ł. Inspektorat w Ł. tytułem nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne. Małżonkowie M. zobowiązali się sprzedać tę nieruchomość S. Ś. (2) za kwotę 130.000 zł. Strony postanowiły, że cena zostanie zapłacona przez zobowiązanego do kupna bezpośrednio na rzecz wierzycieli strony zobowiązanej do sprzedaży.

(umowa przedwstępna Rep. A nr 1744/2003 – k. 1714-1715)

W dniu 11 września 2003r przed notariuszem B. A. i M. małżonkowie M. oraz S. Ś. (2) zawarli warunkową umowę sprzedaży nieruchomości składającej się z działek gruntu nr nr (...), (...), (...) i (...), o łącznym obszarze 4224m², położonej w Ł., dzielnica K., dla której Sąd Rejonowy w Łowiczu prowadził księgę wieczystą Kw nr (...) za cenę 130.000 zł. Powodowie zobowiązali się sprzedać pozwanemu tę nieruchomość za wyższą ceną, pozwany zaś zobowiązał się ją nabyć. Cena sprzedaży miała być płacona w następujący sposób:

- w dniu zawarcia umowy warunkowej S. Ś. (2) zapłacić miał bezpośrednio na konto ZUS kwotę 25.570,37 zł jako zaspokojenie należności zabezpieczonej hipoteką przymusową na rzecz ZUS,
- część ceny w kwocie 95.519,21 zł pozwany zapłacić miał w dniu zawarcia umowy warunkowej na konto kredytu powodów w (...) Banku (...) SA Oddział w Ł. zabezpieczonego hipoteką umowną zwykłą,
- ostatnia część ceny w kwocie 8.910,42 zł zapłacona została przez kupującego na rzecz sprzedających gotówką w dniu zawarcia umowy, co sprzedający potwierdzili.

(warunkowa umowa sprzedaży Rep A nr 1822/2003 – k. 1716-1718)

Do zawarcia umowy przeniesienia własności powyższej nieruchomości doszło w dniu 17 września 2003r przed notariuszem B. B. (2) na warunkach wynikających z zawartej kilka dni wcześniej warunkowej umowy sprzedaży.

Część ceny w kwocie 95.519,21 zł, jaką pozwany zapłacił bezpośrednio na konto kredytu powodów w (...) SA, sfinansowana została częściowo z jego środków, a częściowo z kredytu w kwocie 85.000 zł udzielonego pozwanemu przez (...) SA Oddział w Ł.. Na zabezpieczenie tego kredytu pozwany ustanowił na nabywanej nieruchomości hipotekę umowną zwykłą w kwocie 85.000 zł na rzecz (...) SA Oddział w Ł..

(umowa przeniesienia własności Rep A nr 1849/2003 – k. 1719-1725)

Mimo zapisów w akcie notarialnym stanowiącym warunkową umowę sprzedaży i później w akcie notarialnym stanowiącym umowę przeniesienia własności S. Ś. (2) za zakupioną nieruchomość zapłacił jedynie kwotę 95.519,21 zł bezpośrednio na rachunek banku, gdzie powodowie mieli kredyt. Wcześniej zaś dał powodom jedynie kwotę 24.000 zł na pokrycie zadłużenia w ZUS zabezpieczonego hipoteką przymusową. Innych środków pieniężnych za sprzedaż nieruchomości pozwany nie przekazywał powodom, w szczególności nie przekazał im w gotówce kwoty 8.910,42 zł.

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110, zeznania powódki M. M. rozprawa z dnia 12.03.2015r 01:00:10-01:21:00 k. 1756)

Kilka dni przed zawarciem umowy przeniesienia własności nieruchomości w dniu 13 września 2003r M. M. (1) zażyła dużą ilość środków nasennych, próbując w ten sposób popełnić samobójstwo. Powódka obawiała się, czy pozwany wywiąże się z dokonanej obietnicy. Gdyby tego nie uczynił, problemy finansowe małżonków M. pozostawałyby nierozwiązane.

Poza tym w tamtym czasie między pozwanym a M. M. (1) miała miejsce korespondencja o treści intymnej, to znaczy powódka kokietowana przez pozwanego kierowała do niego liściki o takiej treści.

Powódka trafiła do szpitala w Ł., gdzie wykonano jej płukanie żołądka. Psychiatra postawił wówczas rozpoznanie: reakcja depresyjna sytuacyjna.

(zeznania powódki M. M. rozprawa z dnia 12.03.2015r 01:00:10-01:21:00 k. 1756, uzasadnienie wyroku w sprawie SR w Łowiczu II K 107/04, karta leczenia szpitalnego – k. 532)

Urząd Skarbowy w Ł. określił wartość sprzedanej nieruchomości dla celów podatkowych na kwotę 140.000 zł i stosowną różnicę podatku pozwany zapłacił.

(dokumenty z postępowania podatkowego – k. 1437-1438, 1439)

Mimo sprzedaży nieruchomości powodowie nadal mieli klucze do tej nieruchomości. Również łódź motorowa stała na posesji, na której powodowie mieszkali, w Ł. przy ul. (...).

Pozwany nie korzystał ani z zakupionej od powodów łodzi, ani z nieruchomości przy ul. (...).

Strony nadal miały szukać kupca na nieruchomość.

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110, zeznania powódki M. M. rozprawa z dnia 12.03.2015r 01:00:10-01:21:00 k. 1756)

Po sprzedaży nieruchomości na rzecz pozwanego jej kupnem zainteresowany był pan Polak, ale do sprzedaży nie doszło, gdyż pozwany uważał, że proponowana cena sprzedaży jest zbyt niska. Pan Polak oferował za działkę kwotę 350.000 zł.

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12 marca 2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756, zeznania świadka Z. M. – k. 1491-1492)

Po jakimś czasie S. Ś. (2) przedstawił powodom potencjalnego kupca – pana K.. Powód i pozwany oraz potencjalny nabywca pojechali obejrzeć nieruchomość. Po obejrzeniu działki wszyscy zainteresowani ustalili cenę zakupu na kwotę 313.000 zł. Nabywca chciał jednak, aby na nieruchomości wykonane zostały pewne dodatkowe prace polegające na: zamontowaniu 7 bram garażowych, przeniesieniu instalacji wodnej, kanalizacyjnej i elektrycznej ze środka działki pod budynek garażowy, zainstalowaniu domofonu, wykonaniu instalacji elektrycznej służącej podświetleniu drzewek oraz zainstalowaniu zraszaczy do roślinności. Twierdził, że po wykonaniu tych prac, kupi przedmiotową nieruchomość. Pozwany kupił materiały na wykonanie tych prac. Wszystkie prace – poza wykonaniem wykopu pod studzienkę – wykonał natomiast A. M. (1) przy pomocy swoich pracowników. Jego pracownicy wykonali również w całości garażowe bramy metalowe, które potem zainstalowano na nieruchomości.

Po wykonaniu tych wszystkich robót S. Ś. (2) poinformował A. M. (1), że kupiec wycofał się z umowy, ponieważ jego żona uważała, że działka jest położona za daleko od W..

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110, 1252)

Szacunkowa wartość nakładu pracy w postaci robocizny na wykonanie wszystkich powyższych prac wynosi 14.000 zł. Wykonanie tych prac w postaci przeniesienia instalacji oraz wykonania pewnych dodatkowych prac nie wpłynęło na wartość nieruchomości.

(opinia biegłego ds. budownictwa J. K. – k. 901-908, opinia pisemna uzupełniająca – k. 1349-1352, opinia ustna – rozprawa z dnia 2.06.2014r 00:29:15-00:36:10 k. 1648-1649)

Już po podpisaniu umowy przeniesienia własności nieruchomości pozwany w rozmowie z córką powodów A. D. (1) w obecności samych powodów obiecywał, że pomoże powodom. Pozwany klękając przed A. D. (1) oświadczył, że na niego można liczyć i z pewnością nie oszuka rodziców.

(zeznania świadka A. D. – k. 1478-1484)

W dniu 03 grudnia 2003r S. Ś. (2) telefonicznie zaprosił małżonków M. na następny dzień na spotkanie do baru w P. pod Ł., gdzie mieli rozmawiać o dalszych działaniach w sprawie nieruchomości. W dniu 4 grudnia 2003 roku A. i M. małżonkowie M. oraz ich księgowa - D. N. (2) pojechali do baru w P. i oczekiwali na pozwanego. Ponieważ pozwany nie przyjeżdżał, powód zadzwonił do niego. Pozwany twierdził, że jest w drodze i niedługo przyjedzie. Nadal jednak nie przyjeżdżał, wówczas zadzwoniła do niego D. N. (2). Po rozmowie z pozwanym D. N. (2) przekazała powodowi informację, że działka przy ul. (...) jest „zastawiona i żadnej sprzedaży nie będzie”. Takie słowa kazał przekazać jej pozwany. Wszyscy, którzy byli w barze, pojechali na działkę na ul. (...) i stwierdzili, że są wymienione zamki, przez co nie mogą dostać się do środka. Powodowie zobaczyli wówczas, że na działce tej stoi również łódź B., która do tej pory była na ich posesji przy ul. (...). Okazało się, że w czasie, kiedy małż. M. oczekiwali na pozwanego w P., ten przy pomocy dwóch najętych mężczyzn, wyprowadził łódź motorową, która stała na placu w miejscu zamieszkania powodów i przestawił ją na działkę na ul. (...).

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110, zeznania świadka D. N. – k. 226v-227)

Powód od razu zadzwonił do pozwanego, ten jednak stwierdził, że zgodnie z prawem wszystko jest jego i powodowie żadnych pieniędzy nie dostaną, mogą sobie robić, co chcą.

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110)

Od tej pory małżonkowie M. nie mieli wstępu na nieruchomość położoną przy ul (...) w Ł.. Na nieruchomości tej pozostały różne rzeczy ruchome stanowiące własność powodów.

Na posesji tej pozostało: 40 sztuk szafek metalowych ubraniowych pracowniczych, 3 sztuki tokarek metalowych, maszyna polerska typu bębnowego do polerowania kółek karniszy, drewno sosnowe na kijki 15m³, drewniana studnia ogrodowa dekoracyjna, 2 budy dla psów, 3 regały metalowo-drewniane, zjeżdżalnia dla dzieci, dziecięcy kosz do gry w piłkę, piaskownica drewniana, stół drewniany ogrodowy z dwiema ławkami. Wszystkie te rzeczy były używane, miały po kilka lat.

Maszyna polerska oraz tokarki nie były kupowane, wykonane zostały przez pracowników powoda. Regały metalowo-drewniane wykonał sam powód.

Na nieruchomości pozostała również plandeka, którą przykryta była łódź B..

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110, 1375-1376)

Przedmioty znajdujące się na nieruchomości nie były nowe, stopień ich zużycia wynikał ze zwykłego korzystania z nich przez okres kilku lat. Szacunkowe wartości wymienionych wyżej przedmiotów przedstawiały się w sposób następujący: szafki ubraniowe w stanie techniczno- użytkowym w ilości 40 sztuk – 4.000 zł, bęben do czyszczenia kółek do karniszy w stanie użytkowym poniżej przeciętnego - 2000 zł, trzy tokarki do drewna w podobnym stanie - 1000 zł, drewniany stół ogrodowy z dwiema ławkami w stanie zadowalającym - 350 zł, dwie budy dla psów w stanie średnim - 200 zł, regały metalowo-drewniane w średnim stanie techniczno-użytkowym - łącznie 700 zł, kosz do gry w piłkę w średnim stanie - 200 zł, zjeżdżalnia dziecięca w średnim stanie techniczno-użytkowym 220 zł, piaskownica drewniana - 150 zł, studnia ogrodowa dekoracyjna - 380 zł, drewno na kije nadające się do produkcji w ilości 15 m³ – 7.500 zł, a także plandeka, którą przykryta była łódź przyprowadzona na posesję, w średnim stanie techniczno- użytkowym - 700 zł.

Łączna wartość szacunkowa powyższych przedmiotów wyceniona według stanu hipotetycznego z początku 2004 roku wyraziła się kwotą 17.400 złotych.

(opinia biegłej ds. szacunku J. K. sporządzona do sprawy SR w Łowiczu sygn. akt II K 107/04 – k. 1286-1300, ustna opinia tej biegłej w sprawie karnej – k. 1306-1308)

Powodowie zwrócili się do pozwanego na piśmie o zwrot rzeczy znajdujących się na nieruchomości przy ul. (...).

S. Ś. (2) proponował małżonkom M. zwrot części tych rzeczy. Powodowie odmówili, chcieli zwrotu wszystkiego.

Potem pozwany jeszcze raz proponował im zwrot rzeczy, jednak powodowie uznali, że rzeczy są w złym stanie i nie wzięli ich. Pozwany część rzeczy oddał na złom, np. bęben, tokarki metalowe, szafki.

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756 oraz k. 109v-110, 1375-1376, 1377-1378, zeznania powódki M. M. rozprawa z dnia 12.03.2015r 01:00:10-01:21:00 k. 1756 oraz k. 1376-1377)

S. Ś. (2) próbował zastraszyć wszystkich członków rodziny M., aby nie podejmowali żadnych kroków, które miałyby na celu odzyskanie nieruchomości. Groził m.in. synowi powodów. Całą rodzinę straszył „mafią”.

(zeznania powódki M. M. rozprawa z dnia 12.03.2015r 01:00:10-01:21:00 k. 1756 oraz k. 110v)

Pod koniec grudnia 2003r małżonkowie M. skierowali do pozwanego pismo, w którym oświadczyli, że zawartą umowę sprzedaży nieruchomości uznają za nieważną, jako że sprzedaż ta miała charakter pozorny. Przeniesienie przez powodów na rzecz pozwanego własności nieruchomości miało na celu jedynie uniemożliwienie wierzycielom egzekucji z tej nieruchomości i czasowe zabezpieczenie spłaty długu przez pozwanego za powodów. Sama nieruchomość zaś miała zostać sprzedana za kwotę 300.000 zł i następnie nastąpić miało rozliczenie stron. Powodowie powoływali się również na błąd co do swego przekonania, że pozwany wywiąże się z tego porozumienia.

W dniu 8 stycznia 2004r małżonkowie M. złożyli przed notariuszem E. D. w jej Kancelarii Notarialnej w Ł. oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w przedwstępnej umowie sprzedaży z dnia 4.09.2003r Rep. A nr 1744/2003, warunkowej umowie sprzedaży z dnia 11.09.2003r Rep. A nr 1820/2003, umowie przeniesienia własności z dnia 17.09.2003r Rep. A nr 1849/2003, sporządzonych przed notariuszem B. B. (2), dotyczących nieruchomości położonej w Ł., dzielnicy K., składającej się z działek gruntu (...), (...), (...) i (...) o łącznym obszarze 4224m², dla której Sąd Rejonowy w Łowiczu prowadził księgę wieczystą Kw nr (...), w związku z uznaniem tych czynności za nieważne, wobec zawarcia ich pod wpływem następujących wad oświadczenia woli:

- zawarcia umów za zgodą obu stron dla pozorów: oświadczenie dotyczące sprzedaży nieruchomości nie miało na celu przeniesienia na kupującego własności nieruchomości lecz uniemożliwienie wierzycielom egzekucji z tej nieruchomości i czasowe zabezpieczenie spłaty przez pozwanego długu określonego w akcie notarialnym, celem późniejszej sprzedaży tej nieruchomości i uzyskania ceny odpowiadającej rzeczywistej wartości nieruchomości, to jest ponad 300.000 zł, z jej rozliczeniem;
- błędu co do tego, że kupujący wywiąże się z obietnicy dotyczącej sprzedaży nieruchomości wspólnie ze sprzedającymi i rozliczy się z ceny. Tymczasem kupujący przywłaszczył sobie tę nieruchomość i oświadczył, że stanowi ona jego własność i nie zamierza jej sprzedawać z udziałem zbywców.

Składający oświadczenie wskazali, że jak wynika z okoliczności sprawy, nabywca od początku miał zamiar zawłaszczenia nieruchomości. Powodowie powołali się również na stan psychiczny powódki i prowadzone leczenie psychiatryczne w czasie zawierania umów, które ich zdaniem powodowało co najmniej utrudnioną ocenę sytuacji.

W dniu 12 stycznia 2004r powodowie napisali do pozwanego kolejne pismo, w którym złożyli oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w umowie sprzedaży łodzi B. zawartej w dniu 29.08.2003r. W piśmie tym również powołali się na pozorność tej umowy oraz błąd. Pismo to powodowie skierowali do pozwanego za pośrednictwem swego pełnomocnika, którym ustanowili adwokat G. M..

(pisma powodów do pozwanego – k. 1608, 1609, pismo pełnomocnika – k. 1610, akt notarialny – k. 1616-1617, sprostowanie – k. 1618)

W styczniu 2004 roku małżonkowie M. – działając poprzez pełnomocnika adw. G. M. – wystąpili również do Sądu Okręgowego w Łodzi XIII Wydział cywilny z/s w S. z powództwem o ustalenie nieważności wszystkich umów notarialnych dotyczących sprzedaży nieruchomości oraz umowy sprzedaży łodzi B. i nakazanie S. Ś. (2) wydania im tej nieruchomości oraz łodzi. Pozew w tej sprawie został zwrócony małżonkom M. z uwagi na nieuiszczenie wpisu sądowego.

(pozew k. 1611-1615, niesporne co do zwrotu pozwu)

W dniu 5 lutego 2004r powodowie złożyli do Prokuratury Rejonowej w Łowiczu zawiadomienie o popełnieniu przez S. Ś. (2) przestępstwa przywłaszczenia na ich szkodę rzeczy ruchomych.

Na skutek tego zawiadomienia prowadzone było przeciwko pozwanemu postępowanie karne i w konsekwencji w maju 2004r sporządzony został akt oskarżenia, w którym zarzucono S. Ś. (2) popełnienie przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. polegającego na przywłaszczeniu w dniu 12 stycznia 2004r mienia stanowiącego własność A. i M. M. (1) w postaci: 40 sztuk szafek metalowych ubraniowych pracowniczych, bębna do czyszczenia kółek do karniszy, 3 tokarek, stołu drewnianego ogrodowego z dwiema ławkami, 2 bud dla psów, 3 regałów metalowo-drewnianych, kosza do gry w piłkę, zjeżdżalni dla dzieci, drewnianej piaskownicy, dekoracyjnej studni ogrodowej, drewna na kije w ilości 15m³ – wszystko o łącznej wartości 35.200 zł.

(akt oskarżenia – k. 46-53)

Powodowie złożyli też we wrześniu 2004 roku zawiadomienie o popełnieniu przez pozwanego przestępstwa oszustwa na ich szkodę polegającego na niekorzystnym rozporządzeniu nieruchomością przy ul. (...) w Ł. i łodzią B..

Po przeprowadzeniu postępowania przygotowawczego w grudniu 2005r sporządzony został akt oskarżenia, w którym postawiono S. Ś. (2) następujące zarzuty:

I. popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w związku z art. 294 § 1 k.k. polegającego na tym, że w okresie od września 2003r do 4.12.2003r w Ł. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził A. M. (1) i M. M. (1) do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem poprzez zawarcie porozumienia co do fikcyjności transakcji kupna-sprzedaży nieruchomości położonej Ł. przy ul. (...) i łodzi B. 660, w następstwie czego wyłudził mienie o wartości 330.380 zł na szkodę pokrzywdzonych;

II. popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. polegającego na tym, że w październiku 2003r w Ł. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wprowadził w błąd A. M. (1) i M. M. (1) odnośnie poniesienia kosztów finansowych przy uzyskaniu danych z UM w Ł., w następstwie czego wyłudził od pokrzywdzonych kwotę 20.000 zł;

III. popełnienia przestępstwa z art. 272 k.k. w związku z art. 12 k.k. polegającego na tym, w okresie od 4 do 17 września 2003r w Ł. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru wspólnie i w porozumieniu z małżonkami M., co do których materiały wyłączono do odrębnego postępowania, wyłudził poświadczenie nieprawdy w aktach notarialnych – Rep. A nr 1744/2003, Rep. A nr 1822/2003 i Rep. A nr 1849/2003 poprzez podstępne wprowadzenie w błąd notariusza B. B. (2) upoważnionej do wystawienia tych dokumentów co do oświadczenia woli sprzedaży nieruchomości objętej tymi aktami;

IV. popełnienie przestępstwa z art. 190 § 1 k.k., polegającego na groźeniu R. M. w dniu 7.12.2003r popełnieniem przestępstwa na jego szkodę i jego rodziny, co wzbudziło w pokrzywdzonym uzasadnioną obawę, że groźba ta zostanie spełniona.

Postępowanie w tej sprawie toczyło się w Sądzie Rejonowy w Łowiczu pod sygnaturą II K 297/05 i w dniu 26 kwietnia 2007 sąd wydał wyrok, w którym w miejsce czynu opisanego w punkcie I aktu oskarżenia uznał S. Ś. (2) za winnego tego, że w okresie od września do grudnia 2003r w Ł. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził A. i M. małżonków M. do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem poprzez wprowadzenie w błąd co do zamiaru wywiązania się z zawartego porozumienia odnośnie konsekwencji transakcji kupna sprzedaży nieruchomości położonej Ł. przy ul. (...) i (...), w następstwie czego wyłudził mienie o wartości około 330.380 zł na szkodę pokrzywdzonych, czym wypełnił dyspozycję art. 286 § 1 k.k. w związku art. 294 § 1 k.k. w związku z art. 12 k.k. i za to wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności.

Sąd Rejonowy w miejsce czynów opisanych w punktach II – IV aktu oskarżenia uznał również pozwanego za winnego czynów opisanych szczegółowo w wyroku. Za zbiegające się czyny wymierzył pozwanemu karę łączną 4 lat pozbawienia wolności.

(zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa – koperta k. 325, akt oskarżenia – k. 54-63, wyrok SR – k. 217-218)

Wyrok ten został uchylony w dniu 7 kwietnia 2008 roku i sprawa została skierowana do Sądu Rejonowego w Łowiczu do ponownego rozpoznania.

(wyrok SO w Łodzi w sprawie sygn. akt XVII Ka 737/07 – koperta k. 328)

Ostatecznie rozpoznanie tej sprawy przekazane zostało Sądowi Okręgowemu w Łodzi. Postępowanie w tej sprawie toczyło się pod sygnaturą IV K 79/10 i trwało kilka lat.

(niesporne)

W toku tego postępowania wydana została opinia przez biegłego ds. szacunku nieruchomości, w której biegły określił wartość nieruchomości położonej Ł. przy ul. (...) – będącej przedmiotem ocenianych aktów notarialnych – na datę 17 września 2003 roku (według jej stanu również z tej daty) na kwotę 334.546 zł.

W tym samym postępowaniu opinię wydał również biegły z zakresu szacunku ruchomości i wycenił łódź typu B. 660 wraz z silnikiem motorowym, na dzień zawarcia umowy sprzedaży i według jej stanu z tej daty na kwotę 55.000 zł.

(opinia biegłego M. J. – koperta k. 1425, opinia biegłego P. G. – koperta k. 1425)

Wartość nieruchomości będącej przedmiotem umowy notarialnej między stronami w dniu 17.09.2003r według jej stanu z tego dnia i ówczesnych cen wynosi 334.546 zł.

(ustna opinia biegłego M. J. – rozprawa z dnia 2.06.2014r 00:36:10:01:05:29 k. 1649)

Wartość łodzi B. wraz z silnikiem i przyczepą podłodziową według stanu i cen z sierpnia 2003r wynosi 55.000 zł.

(ustna opinia biegłego P. G. – rozprawa z dnia 2.06.2014r 00:09:21-00:29:15 k. 1648)

W dniu 28 grudnia 2010r Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie sygn. akt IV K 79/10 wydał wyrok, w którym oskarżonego S. Ś. (2) uznał za winnego popełnienia następujących czynów:

1. czynu polegającego na tym, że w okresie od września 2003r do 4 grudnia 2003r w Ł. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził A. i M. małżonków M. do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem znacznej wartości poprzez wprowadzenie w błąd co do zamiaru wywiązania się z zawartego porozumienia odnośnie konsekwencji transakcji kupna sprzedaży nieruchomości położonej Ł. przy ul. (...) i łodzi motorowej typu B. 660, w następstwie czego wyłudził mienie o wartości łącznej

270.026,79 zł na szkodę pokrzywdzonych, czym wypełnił dyspozycję art. 286 § 1 k.k. w związku art. 294 § 1 k.k. w związku z art. 12 k.k. i za to wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,

2. czynu polegającego na tym, że w październiku 2003r w Ł. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził A. i M. małżonków M. do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem poprzez wprowadzenie w błąd odnośnie poniesienia kosztów finansowych uzyskania zaświadczenia z Urzędu Miasta w Ł., dotyczącego rezygnacji z prawa pierwokupu nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...), w następstwie czego wyłudził od pokrzywdzonych kwotę 20.000 zł, czym wypełnił dyspozycję art. 286 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

3. czynu polegającego na tym, że w okresie od 4 do 17 września 2003r w Ł. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru wspólnie i w porozumieniu z małżonkami M., co do których materiały wyłączono do odrębnego postępowania, wyłudził poświadczenie nieprawdy w aktach notarialnych repertorium A nr 1744/2003, A nr (...) i A nr (...) poprzez podstępne wprowadzenie w błąd notariusza B. B. (2) upoważnionej do wystawienia tych dokumentów co do oświadczenia woli sprzedaży nieruchomości objętej tymi aktami, czym wypełnił dyspozycję art. 277 k.k. w związku z art. 12 k.k. i za to wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności,

4. czynu polegającego na tym, że w dniu 7.12.2003r groził R. M. popełnieniem przestępstwa na szkodę jego i jego rodziny, co wzbudziło w pokrzywdzonym uzasadnioną obawę, że groźba ta zostanie spełniona czym wypełnił dyspozycję art. 190 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Oskarżonemu wymierzona została kara łączna w wysokości 2 lat za zbiegające się przestępstwa, przy czym wykonanie tej kary zawieszono na okres próby wynoszący 3 lata.

Od wyroku tego apelację wnieśli: prokurator, pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego A. M. (1) i obrońca oskarżonego.

Wyrokiem z dnia 18 sierpnia 2011 roku wydanym w sprawie sygn. akt II AKa 70/11 Sąd Apelacyjny w Łodzi zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że:

- uchylił orzeczenie o karze łącznej i warunkowym jej zawieszeniu,
- uniewinnił S. Ś. (2) od dokonania czynu opisanego w punkcie 3 wyroku (zarzut z punktu III aktu oskarżenia),
- podwyższył karę pozbawienia wolności za czyn opisany w punkcie 1 wyroku (zarzut z punktu I aktu oskarżenia) do 2 lat i 6 miesięcy.

Sąd Apelacyjny wymierzył oskarżonemu karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze 2 lat i 6 miesięcy. W pozostałej części utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

(wyrok SO w Łodzi w sprawie IV K 79/10 k. 617-620 oraz wyrok ten wraz z uzasadnieniem – koperta k. 599, wyrok SA w Łodzi w sprawie II AKa 70/11- k. 616)

Z kolei sprawa karna, w której pozwany pozostawał pod zarzutem popełnienia przestępstwa przywłaszczenia rzeczy ruchomych, zakończyła się wydaniem przez Sąd Rejonowy w Łowiczu wyroku w dniu 12 sierpnia 2008r, w którym uznano pozwanego za winnego dokonania zarzucanego mu czynu, z tą tylko zmianą, iż przyjęto, że łączna wartość przywłaszczonych rzeczy stanowiła kwotę około 17.400 zł, co wyczerpywało dyspozycję art. 284 § 1 k.k. i za to wymierzono oskarżonemu karę 1 roku pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych, przy przyjęciu równowartości jednej stawki kwocie 60 zł.

Apelację od tego wyroku wywiedli obrońcy S. Ś. (2) i wskutek tej apelacji Sąd Okręgowy w Łodzi XVII Wydział Karny z/s w S. zmienił zaskarżony wyrok w ten tylko sposób, że orzeczoną wobec oskarżonego karę pozbawienia wolności zawiesił na okres próby 5 lat.

(wyrok SR w sprawie II K 107/04 – k. 608, uzasadnienie – k. 446-456 oraz koperta k. 599, wyrok SO w sprawie XVII Ka 444/08 – k. 609)

A. M. (1) jeszcze przed zawarciem wszystkich umów z pozwanym był nerwowy. W firmie pojawiali się bowiem komornicy. Powód denerwował się sytuacją firmy, sprawiał wrażenie, jakby starał się uciekać od problemów, nie wiedział, co robić. Jeden z jego współpracowników proponował mu skorzystanie z porady psychoterapeuty, ale powód nie zdecydował się na to.

(zeznania świadka A. F. – k. 227v-228, 1379-1383)

Poza tym A. M. (1) od wielu lat spożywał alkohol. Pod wpływem alkoholu dochodziło do konfliktów między nim a żoną, miały miejsce nawet interwencje policji. Od początku 2003 roku powód pił więcej. Były sytuacje, że powód pił alkohol wspólnie z pozwanym.

Po tym, jak się okazało, że pozwany nie zamierza pomóc powodowi i nie chce sprzedać nieruchomości, stan psychiczny powodów uległ znacznemu pogorszeniu.

(zeznania świadka A. D. – k. 1478-1484)

Po raz pierwszy A. M. (1) zgłosił się do psychiatry we wrześniu 2004r. W październiku 2004 roku trafił do Szpitala (...) w S. z uwagi na zatrucie lekami, które popił alkoholem. Podczas tego pobytu skupiony był na problemach w interesach z byłymi wspólnikami oraz problemach rodzinnych. Opisywano w jego zachowaniu urojeniową interpretację zachowań osób z jego najbliższego otoczenia. W rezultacie rozpoznano zespół maniackalny z objawami psychotycznymi.

Po opuszczeniu szpitala od 21 grudnia 2004 roku powód leczył się w (...) w Ł..

Kolejny raz powód był w szpitalu w S. w 2005r. Opisywano wówczas u niego zaburzenia snu, drażliwość, niepokój, tendencje samobójcze. Podczas tego pobytu powód podał psychiatrom, że w przeszłości nadużywał alkoholu. Rozpoznano organiczne zaburzenia nastroju, a w wywiadzie również zespół zależności alkoholowej.

Diagnozę organiczne zaburzenia nastroju podtrzymał leczący powoda po opuszczeniu szpitala doktor S. P..

Kolejny pobyt powoda w tym samym szpitalu miał miejsce w okresie 1.05.-10.05.2006r, kiedy został przyjęty po wielotygodniowym ciągu alkoholowym. Na początku był pobudzony, w niepokojach, występowały zaburzenia snu (obserwowano zaburzenia odstawiennicze, które szybko wycofały się). Odnotowano, że badany był mało krytyczny w stosunku do problemu alkoholowego. Zalecono mu leczenie w poradni uzależnień.

Podczas pobytu powoda w Szpitalu (...) w G. w okresie 8.02.2009r-14.03.2009r rozpoznano u niego organiczne zaburzenia osobowości, szkodliwe używanie alkoholu, a także zaburzenia adaptacyjne w postaci reakcji depresyjnej. Przed przyjęciem do tego szpitala powód odstawił leki psychiatryczne i zaczął pić alkohol. W czasie prowadzonej diagnostyki psychologicznej stwierdzono u powoda cechy organicznego uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego, a wynik encefalografii wskazywał na nieprawidłowy zapis ze zmianami nad okolicą lewą.

Podczas badania przez biegłego psychiatrę dr. P. C. (1) powód ujawniał cechy kliniczne charakterystyczne dla uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego. Przejawiał je głównie w sferze emocjonalno-popędowej oraz w wyraźnie mniejszym stopniu – poznawczej. Zachowywał się zmiennie, okresowo przejawiał niepokój manipulacyjny. Jego afekt był labilny, zwłaszcza przy omawianiu problemów ze S. Ś. i spraw sądowych. Wykazywał także zaburzenia myślenia, typowe dla organicznej patologii o.u.n. w postaci nadmiernie drobiazgowych, dygresyjnych i rozwlekłych wypowiedzi.

Do wykształcenia u A. M. (1) organicznego uszkodzenia o.u.n. przyczyniło się przede wszystkim nadużywanie przez niego alkoholu oraz prawdopodobnie następstwa nadciśnienia tętniczego.

Z uwagi na charakter picia alkoholu przez powoda biegły rozpoznał u niego zespół zależności alkoholowej. Podczas badania powód przyznał, że w stanach nietrzeźwości zachowywał się niespokojnie, wdawał się w awantury z żoną, które kilka razy wymagały interwencji policji. Był także zabierany przez policję do wytrzeźwienia.

Nasilenie zaburzeń adaptacyjnych u A. M. (1) od samego początku ich występowania było zmienne i tylko okresowo wpływało na poziom funkcjonowania psychicznego powoda. Pomimo problemów psychicznych A. M. (1) starał się wywiązywać ze swoich obowiązków, aktywnie uczestniczył w postępowaniach sądowych, prowadził liczną korespondencję z sadami, uczestniczył w życiu rodzinnym. Dane te pozwalają na rozpoznanie u powoda zaburzeń adaptacyjnych o obrazie zespołu subdepresyjno-lękowego, aktualnie o niewielkim nasileniu.

Za reaktywnym podłożem zaburzeń psychicznych u powoda przemawia ścisła korelacja w czasie pomiędzy ich wystąpieniem, a obiektywnie trudnymi psychologicznie sytuacjami (narastające problemy w firmie, konieczność szybkiego spłacenia długów, perspektywa utraty firmy, utrata działki i innego majątku, wydarzenia związane ze S. Ś. (2): utrata zaufania do dawnego znajomego, poczucie bycia manipulowanym i oszukanym), a także to, że wraz ze zmianą położenia życiowego dolegliwości powoda ulegały zmniejszeniu (np. w bezpiecznych warunkach szpitalnych) lub zwiększeniu (kolejne sprawy, przedłużające się postępowania sądowe). Wydarzenia, w których uczestniczył S. Ś. (2) i małżonkowie M., były jednym z kilku czynników, które doprowadziły do dekompensacji psychicznej powoda i wystąpienia zaburzeń adaptacyjnych. Nie ma natomiast żadnego związku pomiędzy organicznymi zaburzeniami osobowości, uzależnieniem od alkoholu oraz przebyтым zespołem maniakałnym a zachowaniami pozwanego, za które został skazany prawomocnymi wyrokami karnymi.

Uszczerbek na zdrowiu A. M. (1) związany z przestępczymi działaniami S. Ś. (2) wynosi od 7,5 do 8%. U powoda począwszy od 2004 roku raz na kilka miesięcy dochodziło do nasilenia objawów zaburzeń adaptacyjnych, które zwykle trwały kilka dni, a trzykrotnie przyczyniło się do hospitalizacji powoda w szpitalu psychiatrycznym.

Powód powinien przyjmować leki przeciwdepresyjne i uspokajające. Przeciętne koszty leczenia psychiatrycznego powoda kształtują się na poziomie 50 zł miesięcznie. W takiej też wysokości koszty te kształtowały się w latach 2003-2009r.

W okresie pierwszych kilku lat po zdarzeniach z końca 2003 roku (zbycie łodzi, nieruchomości, odmowa sprzedaży nieruchomości przez pozwanego, przywłaszczenie rzeczy powodów) rozmiar cierpień powoda był znaczny, jednakże w ostatnich latach uległ znacznemu obniżeniu. O zmniejszeniu rozmiaru cierpień można mówić pomiędzy rokiem 2006 a 2009.

Nie występują takie sytuacje rozszczepienia aktywności, które powodowałyby, że dana osoba jest potencjalnie aktywna w jednej dziedzinie życia, a nie ma takich aktywności w innych dziedzinach życia.

A. M. (1) zdecydowanie lepiej poradził sobie w sytuacji, w jakiej znaleźli się powodowie po zawarciu różnych umów z pozwanym, zaadaptował się do tej sytuacji. Rokowania co do poprawy stanu psychicznego powoda w zakresie zaburzeń adaptacyjnych są pomyślne, zwłaszcza w przypadku zakończenia spraw sądowych z jego udziałem.

(opinia biegłego psychiatry P. C. – k. 347-379, ustna opinia uzupełniająca – k. 822-824, dokumentacja medyczna – k. 19-20, 22, 23, 176, 483, 534, 537, 551)

Po tym, jak okazało się, że pozwany nie zamierza pomóc powodom i zatrzymał nieruchomość, łódź i rzeczy ruchome, M. M. (1) po raz pierwszy hospitalizowana była w Szpitalu (...) w G. w okresie 26.04.2004-8.07.2004r po ponownej próbie samobójczej (zatrucie lekami). Postawiono wówczas rozpoznanie: epizod depresji ciężkiej, osobowość zależna. Powódka miała obniżony nastrój, bała się o przyszłość swoją i rodziny, potwierdzała myśli rezygnacyjne i samobójcze. W trakcie tej hospitalizacji odbyła program psychoterapii dla (...), ofiar przemocy i współuzależnionych. Została zakwalifikowana do programu dla pacjentów depresyjnych.

Po wypisaniu ze szpitala powódka korzystała z ambulatoryjnego leczenia psychiatrycznego. Od 22 grudnia 2004r pozostawała pod stałą opieką PZP w Ł. z powodu zaburzeń afektywnych dwubiegunowych.

Kolejny raz w Szpitalu (...) w G. powódka była w okresie 4.02.2005r-9.03.2005r. Postawiono rozpoznanie: zaburzenia depresyjne sytuacyjne o umiarkowanym nasileniu, osobowość zależna.

Powódka potwierdzała złe samopoczucie, zgłaszała lęki, nic jej się nie chciało, czuła się niepewnie. Wskazywała również na trudną sytuację osobistą związaną z alkoholizmem męża, problemem współzależnienia oraz problemami rodzinnymi i finansowymi.

Z konsultacji psychologicznej wynikało, że powódka funkcjonowała w trudnej sytuacji życiowej od wielu lat (mąż nadużywający alkoholu, od 2 lat borykający się z poważnymi problemami finansowymi).

M. M. (1) w dalszym ciągu była w Szpitalu (...) w G. od 9.03.2005r do 26.04.2005r. Podczas tego pobytu rozpoznano u niej zaburzenia afektywne dwubiegunowe. W trakcie tej hospitalizacji wystąpiły objawy zespołu maniakalnego. Po ustabilizowaniu stanu psychicznego powódka została wypisana do domu z zaleceniem kontynuacji leczenia w warunkach ambulatoryjnych.

Kolejny raz w Szpitalu (...) w G. powódka była w okresie 3.08.2005r-29.08.2005r. Postawiono rozpoznanie: zaburzenia afektywne dwubiegunowe.

W okresie od 13.09.2005r do 6.10.2005r powódka przebywała na leczeniu uzdrowiskowym w G., gdzie również postawiono rozpoznanie choroby afektywnej dwubiegunowej. Wówczas w jej stanie psychicznym odnotowywano głównie objawy depresyjne (niepokój, lęk, nastrój z tendencją do obniżania się, dolegliwości somatyczne).

Po raz kolejny powódka była w Szpitalu (...) w G. w okresie 16.01.2009r – 7.04.2009r. Do szpitala trafiła z powodu pogorszenia stanu psychicznego. W trakcie hospitalizacji bardzo szybko ustąpiły objawy depresyjne, natomiast pojawiły się objawy maniakalne – podwyższony nastrój i napęd psychomotoryczny, zaburzenia snu. Powódka uczestniczyła w terapii grupowej.

M. M. (1) w sytuacji dla niej obciążającej (alkoholizm męża, problemy współzależnienia, problemy rodzinne i majątkowe) zaczęła zdradzać zaburzenia psychiczne, które początkowo miały charakter reaktywnych (reakcja depresyjna sytuacyjna w 2003r, epizod depresji u osoby z osobowością zależną w 2004r, zaburzenia depresyjne sytuacyjne w 2005r), natomiast od marca 2005r ociągnęły stopień zaburzeń chorobowych. Na przestrzeni lat 2004-2009 doszło do załamania linii życiowej powódki. Zaburzenia afektywne dwubiegunowe prawdopodobnie występowały u powódki już w 2003 roku i rozpoczęły się epizodem depresyjnym we wrześniu 2003r. Jest to choroba o charakterze endogennym i nadal nie jest znana etiologia tego rodzaju zaburzeń.

W czerwcu 2009 roku występujące u powódki zaburzenia afektywne dwubiegunowe były w fazie niepełnej remisji. Rokowania powódki są niepewne. Jej sposób funkcjonowania będzie podlegał wahaniom, ponieważ taki jest przebieg choroby, na którą choruje.

Wydarzenia, w których uczestniczyli małżonkowie M. oraz S. Ś. (2), były jednym z czynników, które mogły doprowadzić do wyzwolenia u powódki pierwszej fazy przewlekłej choroby psychicznej – zaburzeń afektywnych dwubiegunowych. Uszczerbek na zdrowiu M. M. (1) związany z przestępczymi działaniami S. Ś. (2) wynosi 70 %.

Przeciętne koszty leczenia psychiatrycznego powódki kształtują się na poziomie 50 zł miesięcznie. W takiej też wysokości koszty te kształtowały się w latach 2003-2009r.

Przed zdarzeniami ze S. Ś. (2) funkcjonowanie psychiczne obojga powodów nie było prawidłowe, jednakże zachowanie pozwanego spowodowało, że dekompensacja psychiczna powodów raptownie nabrała tempa i doprowadziła do istniejących zaburzeń.

(opinia biegłego psychiatry P. C. – k. 380-412, ustna opinia uzupełniająca – k. 822-824, dokumentacja medyczna – k. 25, 26, 27-28, 29-30, 31-32, 33, 482, 533, 535, 536, 538, 539-540, 548-549, 550)

Powodowie kontynuowali rozpoczęte leczenie psychiatryczne, kupowali leki. Obecnie powód rzadziej korzysta z pomocy psychiatry.

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756, zeznania powódki M. M. rozprawa z dnia 12.03.2015r 01:00:10-01:21:00 k. 1756, faktury – k. 34-35, 468-471, 552-560)

Po dniu 4 grudnia 2003r relacje między M. i A. małżonkami M. a S. Ś. (5) były bardzo napięte. Strony zaczęły prowadzić liczne procesy, głównie karne.

(niesporne)

Powodowie złożyli m.in. zawiadomienie, że pozwany w dniu 20 kwietnia 2004r groził im pozbawieniem życia, jeśli nie zmienią zeznań w postępowaniu karnym prowadzonym pod sygnaturą DS. 220/04. Prawomocnym wyrokiem z dnia 7 marca 2006r Sąd Rejonowy w Łowiczu umorzył to postępowanie karne wobec pozwanego.

(wyrok – koperta k. 328)

Pozwany został natomiast uznany za winnego tego, że w dniu 13 stycznia 2006r zjechał powódce drogę samochodem, doprowadzając ją do przewrócenia, czym wywołał zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu lądowym.

(wyroki – k. 1189, 1190)

S. Ś. (2) namawiał również P. M. i G. C. do złożenia fałszywych zeznań w zakresie pobytu małżonków M. na nieruchomości przy ul. (...) w Ł. w dniu 15 grudnia 2003r i wręczenia im przez pozwanego kwoty 5.000 zł jako zapłaty za rzeczy pozostawione na nieruchomości, podczas gdy w rzeczywistości nie doszło do takiego spotkania i do wręczenia tej kwoty.

Namawiani świadkowie P. M. i G. C. złożyli takie zeznania. Za składanie fałszywych zeznań zostali oni skazani na kary po 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym jej zawieszeniem i kary grzywny. Takie same fałszywe zeznania złożył pozwany i został za to również skazany.

(wyroki – k. 1211, 1212-1213)

Z kolei M. M. (1) wyrokiem Sądu Rejonowego w Łowiczu z dnia 10 listopada 2009r została uznana za winną tego, że w dniu 11 listopada 2004r składając zeznania jako świadek fałszywie oskarżyła Z. K. i T. Ś. o dokonanie przestępstwa polegającego na namawianiu A. M. (1) do pozbawienia życia S. Ś. (2) oraz K. K. (2), podczas gdy w rzeczywistości przestępstwa takiego nie popełniono.

(wyrok – k. 978-979)

A. M. (1) przestał prowadzić działalność gospodarczą pod koniec września 2004 roku. Od 2006 lub 2007r przy wykorzystaniu budynków powoda działalność gospodarczą polegającą na produkcji karniszy metalowych i plastikowych prowadzi zięć powodów.

Obecnie powód przebywa na rencie, otrzymuje świadczenie w kwocie około 746 zł netto miesięcznie. Nadal ma zadłużenia wobec urzędu skarbowego i ZUS.

M. M. (1) cały czas kontynuuje leczenie psychiatryczne. Ona również przebywa na rencie, a jej świadczenie wynosi około 400 zł miesięcznie.

Po zdarzeniach z udziałem pozwanego relacje małżeńskie powodów uległy znacznemu pogorszeniu. Małżonkowie M. nawzajem obwiniali się o zaistniałą sytuację.

Przed wytoczeniem niniejszej sprawy pozwany nie proponował powodom zwrotu nieruchomości.

(zeznania powoda A. M. – rozprawa z dnia 12.03.2015r 00:04:21-01:00:10 k. 1755-1756, zeznania powódki M. M. rozprawa z dnia 12.03.2015r 01:00:10-01:21:00 k. 1756)

Dopiero w toku niniejszego procesu – po wydaniu prawomocnych wyroków karnych za czyny z art. 286 k.k. i art. 284 k.k. – pozwany zaproponował powodom przeniesienie na nich własności nieruchomości i łodzi bez zwrotu kwot przekazanych powodom, w zamian za rezygnację z wszelkich roszczeń pieniężnych.

(pismo pozwanego – k. 682)

W późniejszym okresie czasu pozwany zaproponował powodom przeniesienie na nich własności nieruchomości i łodzi za zwrotem przez powodów kwoty 24.000 zł i kwoty 95.000 zł.

Powodowie nie przystali na taką propozycję.

(protokół rozprawy z dnia 2.06.2014r 01:05:29-01:16:08 k. 1649)

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów, w postaci dokumentów, zeznań stron, świadków, opinii biegłych.

Co do wyroków Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 28 grudnia 2010r w sprawie sygn. akt IV K 79/10 oraz Sądu Rejonowego w Łowiczu z dnia 12 sierpnia 2008r w sprawie sygn. akt II K 107/04 skazujących pozwanego S. Ś. (2) za określone przestępstwa – zgodnie z art. 11 k.p.c. sąd jest nimi związany w niniejszej sprawie i wszelkie dowody przeciwko treści tych dokumentów, w szczególności zeznania pozwanego zaprzeczającego treści wyroków, nie są dopuszczalne i skuteczne.

Wszystkie pozostałe dokumenty powołane w stanie faktycznym – urzędowe i prywatne – sąd uznał za wiarygodne. Żadna ze stron nie zaprzeczała ich autentyczności, ani prawdziwości, w szczególności nie były prowadzone dowody przeciwko treści dokumentów urzędowych.

Oceniając zeznania powoda A. M. (1) (k. 109v-110, 1252, 1253, 1375-1376, 1377-1378, 1755-1756) i powódki M. M. (1) (k. 110v, 1376-1377, 1756) sąd dał im wiarę w zakresie opisującym kontakty z pozwanym, przyczyny zawarcia umów sprzedaży z pozwanym, ustaleń stron co do dalszych działań oraz oszukania powodów przez pozwanego, zagarnięcia ich rzeczy oraz wykonania pewnych prac na nieruchomości po jej zbyciu na rzecz pozwanego. W tym zakresie zeznania powodów znajdują oparcie w zeznaniach świadków: D. N., która uczestniczyła osobiście w spotkaniach powodów z pozwanym, A. F. i Z. M.. Co do popełnienia przez pozwanego przestępstwa oszustwa i doprowadzenia powodów do niekorzystnego rozporządzenia mieniem oraz zagarnięcia mienia ruchomego zeznania te mają nadto oparcie w prawomocnych skazujących wyrokach karnych.

Sąd odmówił wiarygodności zeznaniom powodów w zakresie, w jakim wskazywali, że wyłączną przyczyną ich złego stanu psychicznego były działania pozwanego, a przed całą tą sytuacją nie mieli problemów małżeńskich i problemów związanych z nadużywaniem alkoholu przez powoda. W tym zakresie zeznania powodów pozostają w oczywistej sprzeczności z opinią biegłego psychiatry P. C., na której sąd się oparł. Również z zeznań świadka A. F. wynika, że już przed „sprawą ze S. Ś.” powód miał problemy natury psychicznej, w tym sensie, że był zdenerwowany, niestabilny emocjonalnie, jednego dnia pełen entuzjazmu, następnego uciekał od problemów. Z zeznań córki powodów A. D. – choć dopiero po skonfrontowaniu jej zeznań w tej sprawie z zeznaniami w jednej ze spraw karnych (zeznania świadka w sprawie II K 297/05 Sądu Rejonowego w Łowiczu – k. 971v) - wynikało zaś, że powód pił alkohol na wiele lat przed sytuacją z pozwanym, córka nawet uznawała, że nadużywał tego alkoholu, choć starała się tłumaczyć taką ocenę picia ojca przedstawioną w zeznaniach w sprawie karnej swoim młodzieńczym niedoświadczeniem.

Wskazywała również na nieporozumienia między rodzicami w okresie przed „sprawą z pozwanym”. Zresztą i sami powodowie zaprzeczając, jakoby mieli problemy małżeńskie czy powód problemy z alkoholem, w konfrontacji z innymi dowodami potwierdzającymi to, zasłaniali się już niepamięcią, czy bagatelizowali zdarzenia, uparcie łącząc całą swoją niekorzystną sytuację życiową wyłącznie z osobą pozwanego i jego zachowaniem.

Oceniając zeznania pozwanego S. Ś. (2), które złożył podczas odbywania kary pozbawienia wolności (k. 160v-161, 171-173), sąd nie dał im wiary w zakresie, w jakim pozwany opisał okoliczności nabycia łodzi i nieruchomości od powodów, twierdzeń że to powód prosił go o kupno łodzi i nieruchomości, a ceny były uzgodnione przez strony i satysfakcjonujące obie strony, że przekazał powodom całą cenę sprzedaży nieruchomości określoną w akcie notarialnym. Sąd nie dał również wiary zeznaniom pozwanego co do tego, że powodowie nie wykonywali na działce prac już po jej sprzedaży, że pozwany po sprzedaży pożyczał im sumy pieniężne rzędu 2-3 tysięcy złotych i za te pożyczki powód zgodził się wykonać pewne prace na działce, jak również co do tego, że pozwany przekazał powodowi kwotę 5.500 zł za rzeczy ruchome pozostawione na działce. Niewiarygodne były także zeznania pozwanego co do tego, że nie przyprawdzał na działkę kupca pana K.. W całym tym zakresie zeznania pozwanego pozostają w sprzeczności z zeznaniami powodów, jak również świadków D. N., A. F. i Z. M.. Najistotniejsze jednak, że zeznania pozwanego co do okoliczności nabycia łodzi i nieruchomości nie mogą ostać się w świetle prawomocnego wyroku skazującego pozwanego za popełnienie przestępstwa oszustwa na szkodę powodów właśnie przy nabyciu łodzi i nieruchomości. Poza tym pozwany został również skazany prawomocnym wyrokiem karnym za przestępstwo przywłaszczenia rzeczy ruchomych należących do powodów. Wskazać też trzeba na skazujący wyrok karny za przestępstwo składania fałszywych zeznań przez pozwanego dotyczących przekazania przez niego powodowi kwoty 5.000 zł za pozostawione na działce ruchomości.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków D. N. (k. 226v-227, 1556-1558), A. F. (k. 227v-228, 1379-1383), Z. M. (k. 1491-1492), które w zakresie opisywanych przez nich okoliczności pokrywały się z zeznaniami powodów, korelowały również ze sobą i wzajemnie się uzupełniały. Poza przytoczonymi wyżej uwagami za wiarygodne uznane zostały również zeznania świadka A. D. (k. 1478-1484). Wiarygodne są też zeznania świadka G. D. (k. 1484-1488). Co do zeznań świadków B. B., M. B., M. D. i P. M. nie wniosły one nic istotnego do sprawy.

Sąd uznał za wiarygodne opinie pisemne biegłego psychiatry P. C., który oceniał uszczerbek na zdrowiu doznany przez powodów. Opinie te wykonane zostały zgodnie z zakreślonymi przez sąd тезami dowodowymi. Są wyczerpujące, jasne i logiczne. Co do tych opinii podkreślić należy, że poprzedzone one zostały wyjątkowo wnikliwą analizą nie tylko dokumentacji medycznej powodów, ale całych akt niniejszej sprawy, jak również dokumentów znajdujących się w innych sprawach toczących się z udziałem stron. Żadna ze stron nie zakwestionowała skutecznie wniosków opinii biegłego psychiatry. Wprawdzie strona powodowa zgłaszała pewne uwagi i w związku z tym wносиła o jej uzupełnienie, ale zostało to uczynione w drodze przeprowadzenia ustnej opinii uzupełniającej. W opinii tej biegły wyjaśnił wątpliwości zgłaszane przez stronę oraz uściślił wnioski swoich pisemnych opinii. Wniosków tych strony nie zakwestionowały.

Zastrzeżeń sądu, co do wiarygodności, nie budzą też opinie pisemne oraz ustna wydane przez biegłego sądowego z zakresu budownictwa J. K. oraz opinie biegłych: z zakresu szacunku nieruchomości – M. J. (w tym opinia pisemna tego biegłego sporządzona na potrzeby postępowania karnego) i z zakresu szacunku ruchomości – P. G. (w tym opinia pisemna tego biegłego sporządzona na potrzeby postępowania karnego). Wszystkie te opinie są pełne, jasne, nie budzą wątpliwości co do fachowości oraz rzetelności biegłych, nie zawierają sprzeczności, posługują się logicznymi argumentami, wyrażone w nich poglądy są w pełni zrozumiałe. Opinie opierają się o aktualny stan wiedzy, uwzględniają zebrany w sprawie materiał dowodowy. Biegli w opiniach ustnych ustosunkowali się do wszelkich pytań, zastrzeżeń i uwag zgłoszonych przez strony postępowania, należycie umotywowali sformułowane w opiniach tezy. Sąd nie znalazł więc podstaw, aby dopuszczać dowód z opinii innych biegłych tych specjalności, albowiem samo niezadowolenie strony z treści niekorzystnej dla niej opinii nie uzasadnia powoływania innych biegłych.

Czyniąc swoje ustalenia sąd oparł się również na opinii biegłej ds. szacunku J. K. w zakresie ustalenia wartości przedmiotów przywłaszczonych przez pozwanego, którą to opinię biegła wydawała w sprawie karnej o czyn z art. 284

k.k. Powodowie wprawdzie wskazywali na znacznie wyższą wartość tych przedmiotów i nie zgadzali się z opinią biegłej, jednakże nie przedstawili innych dowodów na poparcie swoich twierdzeń co do wartości przedmiotowych ruchomości.

Sąd oddalił wszystkie wnioski dowodowe powodów o dopuszczenie dowodów związanych z roszczeniem ewentualnym jako zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy (k. 1747). Oddalone zostały również wnioski dowodowe stron o przesłuchanie świadków: M. D. i J. O. jako niemożliwe do przeprowadzenia (brak adresu świadka M. D. i nieobecność w kraju świadka J. O.).

Oddalone zostały również wnioski dowodowe pozwanego o przesłuchanie świadków A. J. i J. Z., gdyż dotyczyły okoliczności nieistotnych dla rozstrzygnięcia, a mianowicie sposobu ustalenia wartości sprzedanej nieruchomości dla celów podatkowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wobec cofnięcia przez powodów pozwu, za zgodą pozwanego, w zakresie dotyczącym żądania zapłaty kwoty 519,21 zł z tytułu należności głównej oraz w zakresie żądania odsetek ustawowych od kwoty 205.000,00 zł za okres od dnia 18.09.2003r do dnia 4.12.2003r i od kwoty 31.000,00 zł za okres od dnia 30.08.2003r do dnia 4.12.2003r sąd umorzył postępowanie w tej części na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w związku z art. 203 §1 k.p.c. (**pkt 1. wyroku**).

W pierwszej kolejności odnieść należy się do podniesionego przez pozwanego w końcowej fazie procesu zarzutu nieważności umów przeniesienia własności nieruchomości i łodzi B. z powodu pozorności tych czynności, a także błędu wywołanego podstępnie przez pozwanego (pismo procesowe złożone dnia 26 marca 2014r k. 1603-1607).

Rzeczywiście A. i M. małżonkowie M. złożyli w dniu 8 stycznia 2004r przed notariuszem E. D. oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w przedwstępnej umowie sprzedaży z dnia 4.09.2003r Rep. A nr 1744/2003, warunkowej umowie sprzedaży z dnia 11.09.2003r Rep. A nr 1820/2003, umowie przeniesienia własności z dnia 17.09.2003r Rep. A nr 1849/2003, sporządzonych przed notariuszem B. B. (2), dotyczących nieruchomości opisanej tymi aktami w związku z uznaniem tych czynności za nieważne, wobec zawarcia ich pod wpływem następujących wad oświadczenia woli: zawarcia umów za zgodą obu stron dla pozor, gdyż oświadczenie dotyczące sprzedaży nieruchomości nie miało na celu przeniesienia na kupującego własności nieruchomości lecz uniemożliwienie wierzycielom egzekucji z tej nieruchomości i czasowe zabezpieczenie spłaty przez pozwanego długu określonego w akcie notarialnym oraz błędu co do tego, że kupujący wywiąże się z obietnicy dotyczącej sprzedaży nieruchomości wspólnie ze sprzedającymi i rozliczy się z ceny.

We wcześniejszym piśmie skierowanym do pozwanego (z grudnia 2003r) małżonkowie M. również oświadczyli, że zawartą umowę sprzedaży nieruchomości uznają za nieważną, jako że sprzedaż ta miała charakter pozorny. Przeniesienie przez powodów na rzecz pozwanego własności nieruchomości miało na celu jedynie uniemożliwienie wierzycielom egzekucji z tej nieruchomości i czasowe zabezpieczenie spłaty długu przez pozwanego za powodów.

Z kolei w dniu 12 stycznia 2004r powodowie złożyli pozwanemu oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w umowie sprzedaży łodzi B. zawartej w dniu 29.08.2003r., powołując się na pozorność tej umowy oraz błąd.

W styczniu 2004 roku małżonkowie M. wystąpili również do Sądu Okręgowego w Łodzi XIII Wydział cywilny z/s w S. z powództwem o ustalenie nieważności wszystkich umów notarialnych dotyczących sprzedaży nieruchomości oraz umowy sprzedaży łodzi B. i nakazanie S. Ś. (2) wydania im tej nieruchomości oraz łodzi. Pozew w tej sprawie został jednak zwrócony małżonkom M. z uwagi na nieuiszczenie wpisu sądowego.

Oświadczenia powodów o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczeń zawartych w umowach dotyczących nieruchomości oraz w umowie dotyczącej sprzedaży łodzi B. nie mogły odnieść skutku w postaci uchylenia tych umów. Wprawdzie powodowie powołali się na określone wady oświadczenia woli – pozorność i błąd – jednakże wady te nie występowały w kwestionowanych przez nich czynnościach prawnych.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do pozorności, to zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. W przedmiotowej sprawie wszystkie oświadczenia woli składane przez strony umów z dnia 4.09.2003r Rep. A nr 1744/2003, z dnia 11.09.2003r Rep. A nr 1820/2003 oraz z dnia 17.09.2003r Rep. A nr 1849/2003, a także umowy sprzedaży łodzi z dnia 29.08.2003r., nie były składane dla pozorów. Celem stron tych umów było przeniesienie na pozwanego własności tak nieruchomości położonej Ł. przy ul. (...) jak i łodzi B..

Pozwany przesłuchiwany kilka lat temu w charakterze strony wprost określał, iż celem umów było przeniesienie na niego własności nieruchomości i łodzi, podkreślał też, że nie były to czynności pozorne. Takie stanowisko pozwany prezentował praktycznie przez cały tok tego procesu, jak również w sprawach karnych toczących się przeciwko niemu. Odmienne stanowisko procesowe pozwanego wyrażone w piśmie procesowym złożonym w marcu 2014 roku stanowi wyłącznie wyraz jego nowej strategii procesowej.

W świetle okoliczności sprawy stwierdzić należy, że również powodom towarzyszył zamiar przeniesienia na pozwanego własności nieruchomości, gdyż sami wskazywali, że celem stron nie było, aby nieruchomość „powróciła” do nich, lecz miała być ona zbyta przez pozwanego na rzecz nabywcy oferującego odpowiednią cenę i wówczas nastąpić miało rozliczenie stron. Co do łodzi balt powodowie również wskazywali, że przenieśli jej własność na pozwanego jako zabezpieczenie dla udzielonej przez niego pożyczki na spłatę zadłużenia w ZUS, a po zwrocie pozwanemu kwoty wyłożonej na ten cel, łódź miała wrócić z powrotem do powodów.

Tak więc w dacie składania oświadczeń woli przez strony umów sprzedaży nieruchomości i łodzi B. żadna ze stron nie składała tych oświadczeń dla pozorów. Stronom tych umów towarzyszył zamiar osiągnięcia skutków prawnych związanych z umowami, czyli przeniesienia na pozwanego własności nieruchomości i łodzi, inna rzecz, że oprócz tego zamiaru strony czyniły również inne ustalenia, ale nie dotyczące przejścia prawa własności na rzecz pozwanego, a dotyczące dalszych działań związanych ze sprzedażą nieruchomości i w konsekwencji powrotnego przeniesienia własności łodzi na powodów. Pozwany z tych ustaleń nie wywiązał się, co jednak nie oznacza, że złożone wcześniej przez niego oświadczenia były składane wyłącznie dla pozorów.

W tej sytuacji oświadczenia powodów o uchyleniu się od skutków prawnych czynności z powołaniem na pozorność oświadczeń woli nie mogły odnieść skutku.

Z kolei druga ze wskazanych przez powodów wad oświadczenia woli – działanie pod wpływem błędu – wymaga, aby błąd dotyczył treści czynności prawnej i był błędem istotnym, czyli takim, który uzasadnia przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (art. 84 k.c.).

W przedmiotowej sprawie małżonkowie M. działali wprawdzie pod wpływem błędu, ale nie dotyczącego treści czynności prawnej, lecz motywacji umowy (pobudki złożenia oświadczenia woli). Powodowie bowiem złożyli swoje oświadczenia woli o sprzedaży nieruchomości i łodzi po to, aby spłacić zadłużenia hipotecznie obciążające nieruchomość i zyskać w ten sposób czas na korzystne zbycie nieruchomości przez pozwanego, a następnie rozliczyć się zgodnie z zawartym porozumieniem. Błąd co do pobudki działania strony nie jest uznawany za błąd w rozumieniu wad oświadczenia woli na gruncie kodeksu cywilnego.

W konsekwencji – oświadczenia powodów złożone pozwanemu o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczeń składanych w związku ze zbyciem nieruchomości i łodzi nie mogły odnieść zamierzonych przez powodów skutków prawnych i prowadzić do nieważności zawartych umów.

W tej sytuacji ocenie prawnej sądu w niniejszej sprawie podlegało żądanie główne pozwu.

Dla porządku przypomnieć należy, że żądanie to ostatecznie sprowadzało się do następujących roszczeń:

- **zasądzenia od pozwanego na rzecz obojga powodów kwoty 326.278,69 zł** z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:

- od kwoty 291.078,69 zł od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty,

- od kwoty 35.200 zł od dnia 13.01.2004r do dnia zapłaty,

- **zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kwoty 70.000 zł** z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty oraz **kwoty 3.300 zł** tytułem zwrotu kosztów leczenia z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,
- **zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kwoty 70.000 zł** z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 5.12.2003r do dnia zapłaty oraz **kwoty 3.300 zł** tytułem zwrotu kosztów leczenia z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,
- **zasądzenia od pozwanego na rzecz obojga powodów kosztów procesu**, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 14.829,26 zł.

Odpowiedzialność cywilna S. Ś. (2) w świetle prawomocnych skazujących wyroków karnych nie może budzić wątpliwości i oparta jest ona na przepisie art. 415 k.c., zgodnie z którym kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę zobowiązany jest do jej naprawienia.

Pozwany działaniem swoim wyrządził powodom szkodę polegającą na wyłudzeniu od nich mienia o łącznej wartości 270.026,79 zł. Szkada powodów w tej wysokości jak i zawinione działanie pozwanego wyrządzające taką szkodę nie mogą być kwestionowane, jako że prawomocnym wyrokiem z dnia 28 grudnia 2010r Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie sygn. akt IV K 79/10 uznał S. Ś. (2) za winnego popełnienia m.in. przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w związku art. 294 § 1 k.k. w związku z art. 12 k.k. polegającego na tym, że w okresie od września 2003r do 4 grudnia 2003r w Ł. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził A. i M. małżonków M. do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem znacznej wartości poprzez wprowadzenie w błąd co do zamiaru wywiązania się z zawartego porozumienia odnośnie konsekwencji transakcji kupna sprzedaży nieruchomości położonej Ł. przy ul. (...) i Łodzi motorowej typu B. 660, w następstwie czego wyłudził mienie o wartości łącznej 270.026,79 zł na szkodę pokrzywdzonych i za czyn ten ostatecznie skazany został na karę pozbawienia wolności w wymiarze 2 lat i 6 miesięcy (zmiana wyroku w tej części dokonana przez Sąd Apelacyjny w Łodzi).

Nie może również budzić wątpliwości szkoda doznana przez powodów na skutek przywłaszczenia przez pozwanego szeregu rzeczy ruchomych należących do powodów. Z kolei w tej sprawie pozwany skazany został prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Łowiczu z dnia 12 sierpnia 2008r sygn. akt II K 107/04 za popełnienie czynu wyczerpującego dyspozycję art. 284 § 1 k.k. Wartość przywłaszczonych rzeczy określona została przez sąd karny na kwotę około 17.400 zł i taką też kwotę Sąd Okręgowy przyjmuje jako wysokość szkody poniesionej przez powodów wskutek przywłaszczenia przez pozwanego ruchomości w postaci: 40 sztuk szafek metalowych ubraniowych pracowniczych, bębna do czyszczenia kółek do karniszy, 3 tokarek, stołu drewnianego ogrodowego z dwiema ławkami, 2 bud dla psów, 3 regałów metalowo-drewnianych, kosza do gry w piłkę, zjeżdżalni dla dzieci, drewnianej piaskownicy, dekoracyjnej studni ogrodowej, drewna na kije w ilości 15m³.

Powodowie wykonali też na nieruchomości stanowiącej już wówczas własność pozwanego pewne prace, których wartość określona została przez biegłego sądowego na kwotę 14.000 zł (k. 1351). W zakresie tych robót pozwany uzyskał korzyść majątkową kosztem powodów, gdyż prace te zostały wykonane kosztem majątku powodów, a pozwany nie wydatkował na ten cel żadnych środków. Podstawę odpowiedzialności pozwanego w zakresie tej kwoty stanowi przepis art. 405 k.c.

Reasumując tytułem odszkodowania S. Ś. (2) powinien zapłacić powodom kwotę 301.426,79 zł, na którą to kwotę składa się:

- kwota 270.026,79 zł jako kwota odpowiadająca mieniu powodów wyłudzonemu wskutek oszustwa,

- kwota 17.400 zł jako kwota odpowiadająca wartości ruchomości przywłaszczonych przez pozwanego,
- kwota 14.000 jako kwota, którą pozwany wzbogacił się kosztem majątku powodów.

Kwotę 301.426,79 zł Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz obojga powodów łącznie uznając, iż jest to odszkodowanie należne obojgu małżonkom, jako że szkoda wyrządzona została w ich majątku wspólnym, który jest majątkiem bezudziałowym. Powodowie pozostawali w dacie wyrządzenia szkody, a także pozostają obecnie, w ustroju małżeńskiej wspólności ustawowej. Brak jest zatem podstaw, aby dzielić powyższą kwotę w częściach równych pomiędzy małżonkami M.. Świadczenie to przypada bowiem małżonkom M. w sposób niepodzielny. W sprawie nie mamy też do czynienia z solidarnością wierzycieli. Zgodnie bowiem z art. 369 k.p.c., który odnosi się zarówno do solidarności biernej dłużników jak solidarności czynnej wierzycieli, zobowiązanie jest solidarne, jeżeli wynika to z ustawy lub czynności prawnej. W kodeksie cywilnym żaden z przepisów nie przewiduje solidarności czynnej. Solidarność czynna małżonków nie wynika również z przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Generalnie żaden przepis prawa nie wyprowadza solidarności czynnej opartej na więzach rodzinnych. Do przypadku wielości wierzycieli uprawnionych do świadczenia niepodzielnego ustawodawca, inaczej niż przy wielości dłużników, nie nakazuje odpowiedniego stosowania przepisów o solidarności czynnej.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy orzekł jak w **punkcie 2. wyroku** zasądając kwotę 301.426,79 zł od pozwanego niepodzielnie na rzecz obojga powodów.

Odnośnie żądania odsetek od tej kwoty powodowie wnosili, aby były one zasądzone od kwoty 291.078,69 zł (obejmującej kwotę wyłudzenia mienia oraz kwotę przywłaszczonych rzeczy wg wyceny ich wartości przez powodów) od dnia 5.12.2003r, natomiast od kwoty 35.200 zł (stanowiącej wg powodów wartość przywłaszczonych ruchomości) od dnia 13.01.2004r do dnia zapłaty,

Żądanie zasądzenie odsetek w sposób określony przez powodów nie mogło być uwzględnione.

Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. odsetki należą się wierzycielowi wówczas, gdy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, to jest, kiedy nie spełnia tego świadczenia w terminie. Określenie, kiedy dłużnik jest w opóźnieniu, wynika z art. 455 k.c., który stanowi, że jeśli termin spełnienia świadczenia nie wynika z treści ani z właściwości zobowiązania, to zobowiązanie ma charakter bezterminowy, a o jego przekształceniu w zobowiązanie terminowe decyduje wierzyciel, wzywając dłużnika do spełnienia świadczenia w określonym rozmiarze.

Cechą charakterystyczną roszczeń wynikających z czynów niedozwolonych jest to, że na ogół ich wymagalność zbiega się z datą powstania szkody, chyba że data powstania szkody nie jest zbieżna z datą powzięcia przez poszkodowanego wiadomości o szkodzie i osobie sprawcy. Wymagalność roszczenia nie jest jednak jednoznaczna z opóźnieniem dłużnika, dlatego też stan opóźnienia pojawia się dopiero wtedy, gdy dłużnik nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. Jedynym wyjątkiem jest sytuacja, gdy nastąpiło zagarnięcie pieniędzy. Wówczas – jak to przyjęto w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1970 r. III PZP 18/70 (OSNCP 1971, z. 1, poz. 5) – wierzyciel może żądać odsetek od kwoty zagarniętej przez dłużnika od daty wyrządzenia szkody. Z istoty zagarnięcia pieniędzy wynika bowiem, że sprawca zagarnięcia wie, iż pieniądze w określonej kwocie należą do kogoś innego, a zatem jest w opóźnieniu od dnia popełnienia przestępstwa. Jest to ten przypadek uzasadniony „właściwością zobowiązania”, o której mowa w art. 455 k.c. Tej reguły nie można jednak stosować do każdej szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym (tak też SN w wyroku z dnia 30 marca 1998 r. sygn. akt III CKN 330/97, publ. L.). W przedmiotowej sprawie wartość szkody powodów ukształtowana została dopiero poprzez wytoczenie powództwa. Wcześniej powodowie nie wzywali pozwanego do zapłaty, a w każdym razie tego nie wykazali. Nie określili też wcześniej wartości swej szkody, a wartość ta nie wynikała z właściwości zobowiązania.

W tej sytuacji odsetki od zasądzonych odszkodowania należą się powodom od następnego dnia po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu, co nastąpiło w dniu 17 października 2006r (k. 95).

Odnosząc się do zgłoszonych przez powodów roszczeń dotyczących zadośćuczynienia i odszkodowania na rzecz każdego z nich uznać należało je za częściowo uzasadnione. Wskutek przestępczego działania S. Ś. (2) oboje małżonkowie M. doznali bowiem rozstroju zdrowia, choć każde z nich w innym zakresie.

Roszczenia o zadośćuczynienie i odszkodowanie mają swoje oparcie w treści przepisów art. 444 § 1 k.c. i art. 445 § 1 k.c.

Zgodnie z art. 445 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Na doznaną krzywdę składają się cierpienia fizyczne w postaci bólu i innych dolegliwości, a także cierpienia psychiczne polegające na ujemnych odczuciach przeżywanych bądź w związku z cierpieniami fizycznymi, bądź w związku z następstwami uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia zwłaszcza trwałymi, nieodwracalnymi, jak na przykład na skutek oszpeceń, niemożności wykonywania zawodu lub innej działalności, niemożności uprawiania sportów, wyłączenia z normalnego życia i pozbawienia jego radości. Celem zadośćuczynienia jest złagodzenie tych cierpień – drogą pośrednią – poprzez zwiększenie możliwości poszkodowanego w nabywaniu dóbr i usług według jego wyboru. Przepisy kodeksu cywilnego przewidując możliwość uzyskania zadośćuczynienia, nie zawierają równocześnie żadnych kryteriów, jakimi należy kierować się przy ustalaniu jego wysokości. Kryteria takie wypracowało orzecznictwo sądowe, w szczególności orzecznictwo Sądu Najwyższego. Zgodnie z nimi – określając wysokość zadośćuczynienia – sąd powinien wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, a zwłaszcza stopień i czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych (pobyt w szpitalu, bolesność zabiegów, dokonywane operacje, trwałość skutków czynu niedozwolonego, kalectwo, bezradność życiową, poczucie nieprzydatności), prognozy na przyszłość, wiek poszkodowanego, niemożność wykonywania ulubionego zawodu, niemożność kontynuowania nauki i zdobycia wykształcenia, utratę kontaktów towarzyskich itp. (por. wyrok SN z dn. 9.11.2007r, V CSK 245/07, opubl: OSNIC rok 2008, Nr D, poz. 95, str.1).

Oceniając okoliczności niniejszej sprawy Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż krzywda M. M. (1), będąca następstwem zdarzeń z udziałem S. Ś. (2) jest duża. Zachowania pozwanego były jednym z czynników, który doprowadził u powódki do wyzwolenia pierwszej fazy przewlekłej choroby psychicznej – zaburzeń afektywnych dwubiegunowych. Wprawdzie funkcjonowanie psychiczne powódki przed zdarzeniami z udziałem pozwanego również nie było prawidłowe, ale to właśnie zachowanie pozwanego spowodowało, że dekompensacja psychiczna M. M. (1) raptownie nabrała tempa i doprowadziła do istniejących zaburzeń. Uszczerbek na zdrowiu powódki związany z przestępczymi działaniami S. Ś. (2) jest znaczny, biegły psychiatra ocenił go bowiem na 70 %. Wskazać też trzeba, iż skutki rozstroju zdrowia u powódki mają charakter trwały, cierpi ona na chorobę psychiczną, co do której rokowania są niepewne. Funkcjonowanie psychiczne powódki podlega wahaniom, bo taki właśnie charakter ma choroba afektywna dwubiegunowa. Nie bez znaczenia dla oceny rozmiaru cierpień powódki są również wielokrotne już pobyty powódki w szpitalu psychiatrycznym, a nawet próba odebrania sobie życia.

Zgodnie z utrwalonymi poglądami doktryny i orzecznictwem Sądu Najwyższego zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny. Nie może być symboliczne, ale też nie może być nadmierne. Winno być stosowne do doznanej krzywdy, jego wysokość zaś powinna być utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom, przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, a jednocześnie przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość.

Określając wysokość „odpowiedniej sumy”, sąd powinien kierować się celami oraz charakterem zadośćuczynienia i uwzględnić wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej szkody niemajątkowej. Podstawowe znaczenie musi mieć rozmiar doznanej krzywdy, o którym decydują przede wszystkim takie czynniki, jak rodzaj uszkodzenia ciała czy rozstroju zdrowia, ich nieodwracalny charakter polegający zwłaszcza na kalectwie, długotrwałość i przebieg procesu leczenia, stopień cierpień fizycznych i psychicznych, ich intensywność i długotrwałość, wiek poszkodowanego i jego szanse na przyszłość oraz poczucie nieprzydatności społecznej.

Mając na względzie powyższe okoliczności, w szczególności wiek powódki oraz nieodwracalność skutków rozstroju zdrowia, a także istotny wpływ tego rozstroju na codzienne funkcjonowanie powódki Sąd Okręgowy uznał, iż kwota

50.000 zł, jest adekwatna do rozmiaru krzywd doznanych przez M. M. (1) i w jakiejś części krzywdy te rekompensuje. W takiej też wysokości sąd zasądził zadośćuczynienie od pozwanego na rzecz powódki (**pkt 4.a. wyroku**).

Oceniając natomiast rozmiar krzywdy doznanej przez A. M. (1) należało uwzględnić, iż uszczerbek na zdrowiu wywołany przestępczymi działaniami pozwanego był w jego przypadku znacznie niższy niż w przypadku jego żony.

Wydarzenia, w których uczestniczył S. Ś. (2) i małżonkowie M., były jednym z kilku czynników, które doprowadziły do dekompensacji psychicznej powoda i wystąpienia zaburzeń adaptacyjnych. W przypadku powoda nie ma związku przyczynowego pomiędzy organicznymi zaburzeniami osobowości u powoda, uzależnieniem od alkoholu oraz przebyciem zespołem maniakalnym a zachowaniami pozwanego, za które został skazany prawomocnymi wyrokami karnymi.

Uszczerbek na zdrowiu A. M. (1) związany z przestępczymi działaniami S. Ś. (2) wynosi od 7,5 do 8%. U powoda począwszy od 2004 roku raz na kilka miesięcy dochodziło do nasilenia objawów zaburzeń adaptacyjnych, które zwykle trwało kilka dni, a trzykrotnie przyczyniło się do hospitalizacji powoda w szpitalu psychiatrycznym. Wskazać należy, iż A. M. (1) zdecydowanie lepiej poradził sobie w sytuacji, w jakiej znaleźli się małżonkowie po zdarzeniach z pozwanym, zaadaptował się do tej sytuacji. Rokowania powoda co do poprawy stanu psychicznego w zakresie zaburzeń adaptacyjnych są pomyślne, zwłaszcza w przypadku zakończenia spraw sądowych z jego udziałem.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, iż kwota 8.000 zł, jest adekwatna do rozmiaru krzywd doznanych przez A. M. (1) i w jakiejś części krzywdy te rekompensuje. W takiej też wysokości sąd zasądził zadośćuczynienie od pozwanego na rzecz powoda (**pkt 3.a. wyroku**).

Odnośnie zgłoszonego przez oboje powodów żądania odszkodowania to zgodnie z art. 444 § 1 k.c., w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Odszkodowanie przewidziane w powyższym przepisie obejmuje wszelkie wydatki pozostające w związku z uszkodzeniem ciała czy rozstrojem zdrowia, jeżeli są konieczne i celowe.

Sąd określając wysokość należnego powodom odszkodowania skorzystał z możliwości przewidzianej w art. 322 k.p.c. i zasądził odpowiednią sumę według swojej oceny - po rozważeniu wszystkich okoliczności niniejszej sprawy wykazanych przez powodów. Podkreślić należy, iż powodowie w pozwie nie sprecyzowali żądania odszkodowania, w szczególności nie wskazali, co składa się na zgłoszoną z tego tytułu kwotę 3.300 zł przez każdego z nich. W toku procesu nie wykazali też okoliczności uzasadniających żądanie odszkodowania w tej wysokości. Tymczasem – jak wynika z opinii biegłego – miesięczny koszt leczenia każdego z powodów oscylował w granicach 50 zł. Od stycznia 2004r do momentu wystąpienia z żądaniem pozwu upłynęły 32 miesiące. Poniesiony przez każdego z powodów koszt leczenia w tym czasie wyniósł zatem kwotę 1.600 zł. Pamiętać jednak należy, iż pozwany nie ponosi całej odpowiedzialności za dekompensację psychiczną powodów, albowiem ich stan psychiczny jest wynikiem również innych czynników niezwiązanych z działaniami pozwanego. Dlatego też odszkodowanie należało stosownie obniżyć. Obniżając to odszkodowanie sąd pomocniczo wziął pod uwagę rozmiar uszczerbku na zdrowiu każdego z powodów wywołanego konkretnie działaniami pozwanego.

Stosując powyższe zasady Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego tytułem odszkodowania: na rzecz powódki kwotę 1.120 zł (**pkt. 4.b. wyroku**), a na rzecz powoda kwotę 130 zł (**pkt. 3.b. wyroku**).

O odsetkach od kwot zadośćuczynienia i odszkodowania orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c. stosując te same zasady, co przy zasądzeniu odsetek od kwoty odszkodowania.

W pozostałym nieuwzględnionym zakresie powództwa M. M. (1) i A. M. (1) podlegały oddaleniu jako niezasadne (**pkt. 5 wyroku**).

Powodowie ostatecznie zgłosili również obok żądania głównego tzw. żądanie ewentualne. W sytuacji zgłoszenia w pozwie obok żądania głównego również żądania ewentualnego (alternatywnego) sąd żądanie alternatywne rozpatruje

tylko wówczas, kiedy żądanie główne podlega oddaleniu. W przypadku uwzględnienia żądania głównego pozwu, żądanie ewentualne nie jest przedmiotem rozstrzygnięcia. Stąd w przedmiotowej sprawie sąd nie zajmował się oceną zasadności żądań ewentualnych zgłoszonych obok żądania głównego.

O kosztach procesu sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Łączna wartość przedmiotu sporu dla wszystkich roszczeń zgłoszonych przez oboje powodów wynosi 472.879,79 zł („wspólne” odszkodowanie, zadośćuczynienia i odszkodowania za koszty leczenia). Łączna wartość świadczeń zasądzonych na rzecz powodów to kwota 360.276,79 zł. Powodowie wygrali zatem sprawę w 76,20 % i w takim zakresie na podstawie art. 100 k.p.c. należy im się od pozwanego zwrot poniesionych kosztów procesu.

Koszty procesu poniesione przez powodów to: wynagrodzenie i zwrot kosztów dojazdów profesjonalnego pełnomocnika – 14.829,26 zł, opłata sądowa – 1.500 zł, opłaty wniosków o udzielenie zabezpieczenia – łącznie 300 zł, opłata za wydanie tytułu wykonawczego – 6 zł oraz zaliczka na biegłego – 400 zł. Łącznie koszty procesu poniesione przez powodów stanowią więc kwotę 17.035,26 zł.

Pełnomocnik powodów złożył zestawienie kosztów i wniósł o przyznanie kosztów wynagrodzenia adwokackiego w podwójnej stawce oraz zwrot kosztów dojazdów na rozprawy do Wydziału Zamiejscowego Sądu Okręgowego w Łodzi (gdzie pierwotnie sprawa była rozpoznawana) i Sądu Rejonowego w Łowiczu. Sąd uznał za uzasadnione wskazane przez pełnomocnika koszty dojazdów do sądu, pełnomocnik powodów uczestniczył bowiem w tych rozprawach, które odbywały się poza miejscem siedziby jego kancelarii. Za uzasadnione sąd uznał również żądanie wynagrodzenia w podwójnej stawce minimalnej. Uzasadnione jest to stopniem złożoności sprawy i związanym z tym nakładem pracy pełnomocnika powodów, czemu dał temu wyraz w starannie i wnikliwie opracowanych pismach procesowych, w których w sposób wyczerpujący analizował pojawiające się w toku postępowania problemy natury prawnej czy faktycznej. Poza tym uwzględnić należało również znaczny czas trwania postępowania, co nie było spowodowane działaniami strony powodowej.

Z kolei koszty poniesione przez pozwanego to kwota 7.280 zł (7.200 zł – koszty wynagrodzenia pełnomocnika według stawki minimalnej oraz 80 zł zaliczki na poczet kosztów transportu z ZK).

Łącznie zatem koszty procesu poniesione przez powodów i pozwanego opiewają na kwotę 24.315,26 zł (17.035,26 zł + 7.280 zł).

Zgodnie z przegraną w procesie powodów obciążają koszty w kwocie 5.787 zł (23,80 % z kwoty 24.315,26 zł), a ponieśli koszty w wysokości 17.035,26 zł. Dlatego też sąd zasądził od pozwanego na rzecz obojga powodów kwotę 11.248,26 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (**pkt 6 wyroku**).

Odrębnemu rozliczeniu podlegały koszty sądowe wyłożone tymczasowo przez Skarb Państwa przy zastosowaniu tej samej zasady odpowiedzialności za wynik procesu.

W niniejszej sprawie wyłożone tymczasowo przez Skarb Państwa koszty sądowe to: koszty opinii biegłych i konwoju policji w łącznej wysokości 3.320,58 zł oraz brakująca opłata sądowa – 22.144 zł. Pozwanego obciążają te koszty w 76,2 %, co stanowi kwotę 19.404,28 zł i taką kwotę sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi na podstawie art. 113 ust. 1. ustawy z dnia 28 lipca 2005r o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. j. Dz. U. z 2010r, nr 90, poz. 594 ze zm). Natomiast na podstawie art. 113 ust. 2 tej ustawy sąd nakazał ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz powodów w punkcie 2. wyroku (z odszkodowania zasądzonego niepodzielnie na rzecz obojga powodów) koszty sądowe odpowiadające przegranej powodów w procesie (23,8 %), co stanowi kwotę 6.060,30 zł.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć: pełnomocnikowi powodów adw. G. M. oraz pełnomocnikowi pozwanego adw. M. R..

7.05.2015r.